

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**

I N F O R M A C I J A

**o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2018. godini
i planovima gospodarenja šumama za 2019. godinu**

Sarajevo, srpanj 2019. godine

SADRŽAJ

ZAKLJUČCI VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.....	5
I. SAŽETAK.....	7
II. UVODNE NAPOMENE.....	15
III. ZAKONODAVNI OKVIR.....	17
IV. OPĆI PODACI O ŠUMARSTVU.....	20
V. REALIZACIJA PLANA SJEČA.....	27
VI. PROIZVODNJA I PLASMAN ŠUMSKIH DRVNIH SORTIMENATA.....	28
VII. ŠUMSKA TRANSPORTNA INFRASTRUKTURA.....	31
VIII. ŠUMSKOUZGOJNI RADOVI.....	34
IX. SJEMENARSTVO I RASADNIČARSTVO.....	39
X. INTEGRALNA ZAŠTITA ŠUMA.....	42
XI. POKAZATELJI POSLOVANJA.....	49
XII. KADROVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH U ŠUMARSTVU FBIH.....	53
XIII. LOVSTVO.....	55
XIV. STRATEŠKE AKTIVNOSTI U OBLASTI ŠUMARSTVA.....	61

Zaključci Vlade Federacije Bosne i Hercegovine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
GOVERNMENT

Temeljem članka 19. stavak (4) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02. 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 188. sjednici održanoj dana 22.08.2019. godine d o n o s i

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se „Informacija o gospodarenju šumama u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2018. godini i planovima gospodarenja šumama za 2019. godinu“ Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.
2. U cilju prevladavanja teškog stanja u oblasti šumarstva izazvanog nepostojanjem zakona o šumama Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine upućuje urgenciju Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da žurno uzme u razmatranje Prijedlog zakona o šumama, koji je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine utvrdila na 110. sjednici, održanoj 07.07.2017. godine, i uputila u parlamentarnu proceduru.
3. Obvezuju se korisnici državnih šuma da poduzmu sve neophodne aktivnosti u cilju izvršenja radova planiranih godišnjim planom realizacije šumskogospodarskih osnova.
4. Nalaže se kantonalnim upravama za šumarstvo intenzivno praćenje realizacije šumskogospodarskih osnova i poduzimanje aktivnosti u okviru svojih ovlasti i redovno izvještavanje Federalne uprave za šumarstvo.
5. Nalaže se Federalnoj upravi za inspeksijske poslove da, u suradnji sa kantonalnim inspekcijama i kantonalnim upravama za šumarstvo, intenziviraju kontrolu realizacije šumskogospodarskih osnova, te da preventivnim i represivnim mjerama, sukladno svojim nadležnostima, osiguraju sveobuhvatnu i potpunu realizaciju svih radova planiranih osnovama, uključujući i planirane sječe ravnomjerno u svim gazdinskim klasama šuma, kako je to definirano važećim propisima za oblast šumarstva.
6. Zadužuje se Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da „Informaciju o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2018. godini i planovima gospodarenja šumama za 2019. godinu“ sa Zaključcima Vlade Federacije BiH proslijedi vladama kantona, kantonalnim ministarstvima, kantonalnim upravama za šumarstvo i poduzećima koja gospodare šumama na znanje i postupanje.
7. Zadužuje se Generalni sekretarijat Vlade Federacije BiH da Zaključke Vlade Federacije BiH dostavi Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine.

V. broj: 932/2019
22.08.2019. godine
Sarajevo

PREMIJER

Fadil Novalić

Adresa: Hamdije Čemerika 7, 71000 Sarajevo
Tel.: +387 33 66 44 49, Fax: +387 33 21 28 11, +387 33 66 72 00
www.fbivlada.gov.ba
e-mail: sekretar@fbivlada.gov.ba

I. SAŽETAK

Informacija o gospodarenju šumama u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) u 2018. godini i planovima gospodarenja šumama za 2019. godinu izrađena je u skladu sa Programom rada Vlade Federacije BiH za 2019. godinu, na temelju podataka dobijenih od kantonalnih uprava za šumarstvo, poduzeća koja gospodare šumama i drugih izvora.

Informacija sadrži i kratki pregled sa najznačajnijim podacima iz oblasti lovstva.

Šume i šumska zemljišta u FBiH prostiru se na površini od oko 1.512.721 ha ili na oko 58% površine. U državnom vlasništvu je oko 1.235.721 ili 82%, a u privatnom vlasništvu oko 277.000 ha ili 18%. Podaci iz II. Državne inventure šuma na velikim površinama pokazuju da je pod šumom i šumskim zemljištima u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH preko 60% površine. S obzirom da podaci iz II. Državne inventure šuma nisu zvanično objavljeni, još uvijek se koriste podaci iz šumskogospodarskih osnova za državne šume.

Zakonodavni okvir

Šumarstvo

Oblast šumarstva se regulira Zakonom o šumama i Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja.

Vlada Federacije BiH na 110. sjednici održanoj 07.07.2017. godine, nakon razmatranja Nacrta zakona o šumama izrađenog od strane ovog Ministarstva, utvrdila je i u parlamentarnu proceduru uputila Prijedlog zakona o šumama. Isti do danas nije razmatran ni na jednom od domova Parlamenta Federacije BiH.

Sjeme i sadni materijal

Proizvodnja reprodukcijuskog materijala šumskog i ukrasnog drveća i grmlja u Federaciji Bosne i Hercegovine značajna je gospodarska djelatnost. Trenutačno su njihova proizvodnja, dorada, promet, uvoz i uporaba uređeni Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja ("Službene novine Federacije BiH", br. 71/05 i 8/10). Međutim, tijekom implementacije predmetnog Zakona uočeni su određeni nedostaci i nedorečenosti što stvara probleme kako samim registriranim proizvođačima tako i organima koji provode stručni pregled nad proizvodnjom sjemena i sadnog materijala kao i inspekcijskim organima. Također, odredbe ovoga Zakona nisu u potpunosti usklađene sa legislativom EU koja uređuje ovu oblast.

Imajući u vidu navedeno, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pristupilo je izradi novog zakona o šumskom reprodukcijuskom materijalu, te je u cilju izrade teksta Prednacrta Rješenjem imenovana Radna grupa. Na temelju utvrđenih Teza za izradu zakona o šumskom reprodukcijuskom materijalu izrađen je Radni materijal predmetnog zakona, te obavljene javne rasprave za navedeni zakon.

Vlada Federacije BiH na 154. sjednici održanoj 30.08.2018. godine je utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt Zakona o reprodukcijuskom materijalu šumskog i ukrasnog drveća i grmlja.

Lovstvo

Zakonom o lovstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 4/06, 8/10 i 81/14) uređuje se organizacija lovstva i lovišta, uzgoj, zaštita, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova, katastar lovišta, lovnogospodarska osnova i planiranje, lovočuvarska služba,

upravni i inspekcijski nadzor nad provođenjem ovoga Zakona, kaznene odredbe i druga pitanja od značaja za oblast lovstva na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine.

Od stupanja na snagu ovog Zakona doneseno je 20 provedbenih propisa (pravilnika), kao i dva rješenja o osnivanju uzgojnih područja za medvjeda i divokozu.

BiH je do sada prihvatila i potpisala neke od najznačajnijih međunarodnih konvencija koje uređuju pitanja zaštite i gospodarenje sa divljači, među kojima su za pitanja lovstva najvažnije Bernska Konvencija, Cites Konvencija i Konvencija o biološkoj raznolikosti, ali po pitanju implementacije ovih Konvencija do sada nije puno urađeno.

U okviru uspostave Informacijskog sustava šumarstva u Federaciji BiH Ministarstvo je poduzelo aktivnosti na izradi modula Lovstvo koji će biti sastavni dio ovog Sustava.

Površina šuma, drvena zaliha, zapreminski prirast i sječivi etat

Fedaracija BiH raspolaže šumama u državnom vlasništvu na površini od 1.235.721,1 hektara. Od toga visokih šuma sa prirodnom obnovom ima 493.208,5 ha, što je oko 40%, visokih degradiranih šuma 14.929,5 ha ili 1%, šumskih zasada-kultura 61.216,2 ha ili oko 5%, izdanačkih šuma 257.772,5 ha ili 21%, obrasle neproduktivne površine 16.119,3 ha ili 1%, produktivnih goleti pogodne za pošumljavanje 160.177,4 ha što je 13%. Treba naglasiti da je ukupna minirana površina značajna, a iznosi 124.988,9 ha, ili oko 10% od površine šuma i šumskih zemljišta. Ukupna drvena zaliha svih šuma zajedno u državnom vlasništvu Fedaracije BiH iznosi 180.001.253 m³, zaliha kod četinjača je 76.710.132 m³ što je oko 43%, a kod listača 103.291.121 m³ ili 57%. Prosječna zaliha svih šuma iznosi 213,5 m³/ha kod visokih šuma 275,9 m³/ha, dok je kod izdanačkih šuma 88,8 m³/ha. U strukturi zaliha svih šuma zajedno visoke šume su zastupljene sa 87,3% a izdanačke 12,7%.

Ukupni godišnji zapreminski prirast svih šuma iznosi 4.269.440 m³ od toga na četinjače otpada 1.879.403 m³ što je oko 44%, a na listače 2.390.037 m³ ili 56%. Od ukupne količine prirasta na visoke šume otpada 80,5%, a na izdanačke 19,5%. U visokim šumama prosječni godišnji zapreminski prirast je 6,03 m³/ha, a dok je kod izdanačkih šuma 3,24 m³/ha. Prosječni godišnji prirast svih šuma zajedno iznosi 5,06 m³/ha. Ukupni sječivi etat za sve šume zajedno je 2.961.767 m³ (krupno drvo), od toga na četinjače otpada 1.430.426 m³ što je 48%, a na listače 1.531.341 m³ ili oko 52%. Sječivi etat se uglavnom realizira u visokim šumama koji iznosi 2.761.294 m³ što je oko 93,0% od ukupnog etata, a u izdanačkim šumama 200.473 m³ što je 7,0%. Količina sječivog etata po jedinici površine kod visokih šuma iznosi 4,85 m³/ha, a kod izdanačkih šuma 1,02 m³/ha. Iz odnosa godišnjeg zapreminskog prirasta i sječivog etata vidljivo je da je godišnji sječivi etat manji od godišnjeg zapreminskog prirasta za 1.307.673 m³ što je 69,4% od prirasta. Sječivi etat je manji od godišnjeg zapreminskog prirasta što se pozitivno odražava na stanje drvnih zaliha, te samim tim dovodi do povećanja ukupnog šumskog fonda.

Realizacija plana sječa

Realizacija planova gospodarenja šumama, a posebno realizacija plana sječa ima značajan utjecaj na kvalitet i stanje šumskog fonda. Da bi se utvrdilo trenutno stanje radi poduzimanja adekvatnih mjera, izvršena je analiza realizacije šumskogospodarskih osnova (ŠGO) za sva šumskogospodarska područja (ŠGP) u FBiH. Analiza je rađena za razinu kategorije šuma sa jasnim pokazateljima koji upućuju na to da je bilo određenih prekoračenja etata u pojedinim kategorijama šuma, a mala realizacija u

drugim. Obično su prekoračenja količine sječa u kategoriji visokih šuma koje su bolje kvalitete, a prema procentu pređene površine može se zaključiti da su aktivnosti koncentrirane poglavito na onim površinama koje imaju kvalitetniju drvenu zalihu, a i bolju otvorenost šumskim komunikacijama. Etatom se uglavnom opterećuju šume boljih kvalitetnih klasa što je u posljednje vrijeme postala uobičajena praksa. Potrebno je napomenuti da je prisutan veliki broj neplanskih i nelegalnih sječa u većini kantona. Kada se radi o ŠGP za koja nema osnovnog plana gospodarenja, to jest nemaju važeću šumskogospodarsku osnovu poduzeća šumarstva nemaju pravo provoditi planske aktivnosti sječa i drugih postupaka gospodarenja.

Proizvodnja i plasman šumskih drvnih sortimenata

Plan proizvodnje šumskih drvnih sortimenata u ukupnom iznosu od 2.456.769 m³ u 2018. godini je ostvaren sa 97%. Plan proizvodnje drva četinjača prekoračen je za 35.106 m³ ili za oko 3%, dok je plan proizvodnje drva listača ostvaren sa 90,4% ili za 112.114 m³ manje od plana za 2018. godinu.

U kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama, ne ostvaruju se planovi određeni šumskogospodarskim osnovama.

Uvidom u šumskogospodarske osnove, utvrđeno je da dozvoljeni sječivi etat iznosi 2.961.767 m³. Prema već uobičajenoj praksi u periodu dužem od 10 godina, godišnji etat se iskorištava u iznosu od oko 76% ili oko 2,4 milijuna m³.

Važno je napomenuti da ovim analizama nisu obuhvaćene aktivnosti i iznosi sječa u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, jer iz poduzeća koja djeluju na tom kantonu Ministarstvo ne dobija izvještaje, niti je poznata ukupna količina ilegalno posječene drvene mase u FBiH.

Šumski drveni sortimenti se uglavnom plasiraju na domaće tržište.

Prema ugovorima o prijenosu poslova gospodarenja državnim šumama, kao i u skladu sa FSC principima za upravljanje šumama, šumskogospodarska društva su dužna provoditi sve mjere propisane šumskogospodarskim osnovama, što između ostaloga znači i realizaciju etata u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama. Potrebno je pažljivo i dosljedno provoditi planirane uzgojne mjere da bi se šume u ovim kategorijama podigle na viši uzgojni nivo, vratila im se stabilnost i osigurala održivost gospodarenja.

Za dugoročnu održivost šumskih ekosustava potrebno je koristiti ukupne proizvodne potencijale šuma, koji se neće bazirati samo na prihodu od drva, nego je potrebno razvijati korištenje ostalih funkcija šume, uključujući i primjenu novih tehnologija za preradu biomase i korištenje manje vrijednih drvnih sortimenata u cilju povećavanja dodane vrijednosti proizvoda šuma, kao što je to npr. proizvodnja električne energije, toplotne energije, peleta, aktivnog ugljena, i slično.

Potrebno je stvoriti mehanizme i osigurati sredstva za realizaciju ovakvih projekata.

Korisnicima šuma (poduzećima) se preporučuje razvijanje i proširivanje poslovno-proizvodnog asortimana proizvoda i usluga, te njihovo sveukupno korištenje u cilju povećanja prihoda i povećanja ukupne novostvorene vrijednosti.

Šumske komunikacije

Podaci o šumskim komunikacijama dostavljeni su iz 8 šumskogospodarskih poduzeća i za ovu Informaciju ne sadrže podatke za Hercegovačko-neretvanski kanton.

Prema ovim podacima ukupna dužina puteva koji otvaraju šume u FBiH u 2018. godini iznosi 11.692,1 km (za 38 km manje nego u 2017. godini!), što predstavlja prosječnu otvorenost od 9,5 m/ha.

Prosječna otvorenost visokih šuma iznosi 14,5 m/ha, dok je otvorenost ostalih kategorija šuma manja i kreće se u prosjeku oko 8,8 m/ha, dok je otvorenost neproduktivnih površina u šumarskom smislu 1,2 m/ha.

Slaba otvorenost izdanačkih šuma i šumskih kultura predstavlja primarno ograničenje za provođenje uzgojnih i zaštitnih mjera u gospodarenju šumskim resursima i dovodi u pitanje realizaciju planova šumskogospodarskih osnova.

Planirani ukupni obim izgradnje šumskih puteva u FBiH u 2018. godini iznosio je 85,9 km u vrijednosti od 5,5 milijuna KM. Izgrađeno je 11,3 km (13,2% od planiranih), a vrijednost izvedenih radova na izgradnji šumskih puteva je 739.000 KM (13,4% od planiranih sredstava).

Planirani ukupni obim rekonstrukcije šumskih puteva u FBiH u 2018. godini iznosio je 321 km u vrijednosti od 2,28 milijuna KM. Rekonstrukcija je provedena na 140,8 km šumskih puteva (43,8% od planiranih) za vrijednost od 1,261 milijuna KM (55,2% od planiranih sredstava).

Način evidentiranja podataka i izvještavanja, ne omogućuje dobijanje realne slike o stvarnom stanju šumskih kamionskih puteva, pri čemu se izvještaji dostavljaju zbirno sa ukupnom dužinom puteva, bez preciznih informacija o lokacijama i vrsti izvedenih radova.

Planiranje, projektiranje, gradnju i održavanje šumske transportne infrastrukture potrebno je urediti propisima, koji će unaprijediti i harmonizirati odnose u oblasti šumarstva i drugih sektorskih oblasti, a koji uređuju problematiku šumske transportne infrastrukture, te osigurati adekvatno i dugoročno financiranje u cilju dostizanja optimalnog nivoa otvorenosti šuma izradom i realizacijom dugoročnih planova otvaranja.

Podaci o šumskoj transportnoj infrastrukturi, prikupljeni od šumskogospodarskih poduzeća u okviru GEF projekta „Održivo gospodarenje šumama i krajolikom“ u procesu izrade Master plana šumskih komunikacija, koristit će se za izradu dugoročne strategije planiranja u oblasti šumske transportne infrastrukture, te definiranju prijedloga za pravovremeno i transparentno tekuće i investicijsko održavanje.

Šumskouzgojni radovi

Biološka obnova državnih šuma se financira iz prihoda koji korisnici državnih šuma ostvare prodajom šumskih drvnih proizvoda, prodajom ostalih proizvoda šume kao i iz drugih izvora. Važno je napomenuti da se biološka obnova državnih šuma u periodu do 2009. godine financirala, prije svega, iz sredstava jednostavne reprodukcije šuma koja su se po tada važećem Zakonu o šumama izdvajala u iznosu od 15% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskih drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šume. Također, u tom periodu biološka obnova šuma se financirala i sredstvima koja su se na temelju člana 60. tada važećeg Zakona o šumama (sredstva za proširenu biološku reprodukciju šuma i dr.) izdvajala i uplaćivala u Proračun Federacije BiH (20%) i proračune kantona (80%). Nažalost, kada je u pitanju Proračun Federacije BiH veliki dio ovih sredstava je u navedenom periodu trošen nenamjenski, a u 2009. godini ta sredstva su u potpunosti utrošena nenamjenski. Pored prethodnog, biološka obnova državnih šuma se u periodu od 2009.–2011. godine financirala i iz sredstava koja su se u tom periodu izdvajala sukladno članku 46. Uredbe o šumama („Službene novine Federacije BiH“ broj 83/09, 26/10 i 38/10) i koja su se uplaćivala na poseban račun Proračuna

Federacije BiH (priliv ovih sredstava je bio vrlo slab, a i sredstva prikupljena u navedenom periodu nisu nikako trošena). U 2018. godini se izvršenje plana šumsko-uzgojnih radova kretalo u rasponu od 35%-75% (zavisno od vrste šumsko-uzgojnih radova), što je u odnosu na 2016. i 2017. godinu znatno pogoršanje (60%-95%), odnosno imamo nastavak pada izvršenje plana. Šumskouzgojni radovi su kao i ranijih godina najviše izraženi u tri pravca, i to: pošumljavanje, njega zasada (kultura) i melioracije izdanačkih šuma. Kod plana šumskouzgojnih radova za 2019. godinu se u odnosu na prethodnu godinu u izvjesnoj mjeri primjećuje znatno povećanje obima većine šumsko-uzgojnih radova, izuzev melioracija degradiranih šuma gdje ponovo i ove godine nije ništa planirano. Povećanje obima je evidentirano kod sve tri najzastupljenije vrste šumskouzgojnih radova kao i kod njege prirodnog podmlatka.

Uvažavajući sve negativne efekte svjetske ekonomske krize (2007.-2008.) kao i niz otežavajućih okolnosti poslovanja u cijelom poslijeratnom periodu, ipak se mora konstatirati da je ovakav trend ulaganja u biološku obnovu državnih šuma neprihvatljiv, te se s toga i za naredni period mora inzistirati da korisnici državnih šuma povećavaju iznos sredstava za šumskouzgojne zahvate i da se sredstva namjenski prikupljena u proračunima Federacije BiH i kantona troše u ovu svrhu u maksimalnom iznosu.

Sjemenarstvo i rasadničarstvo

Važećim Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine Federacije BiH“ broj 71/05 i 08/10) su regulirane oblasti sjemenarstva i rasadničarstva u Federaciji BiH. Za proizvodnju (sakupljanje) sjemena šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja je registrirano pet pravnih lica, dok su za doradu sjemena registrirana samo dva pravna lica. Ukupan broj registriranih sjemenskih objekata za proizvodnju/sakupljanje sjemena na području Federacije BiH je 104. Za kontrolu kvalitete sjemena je registrirano samo jedno pravno lice koje svojim kapacitetima do sada uspijeva zadovoljiti sve potrebe registriranih proizvođača. Proizvodnjom sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja se bavi devet uredno registriranih pravnih lica, dok je za stručni pregled proizvodnje sadnog materijala kao i za kontrolu kvalitete sadnog materijala također ovlašteno samo jedno pravno lice, koje svojim kapacitetima uspijeva odgovoriti na zahtjeve svih proizvođača.

Kada je u pitanju proizvodnja sjemena važno je istaknuti da je u prošloj 2018. godini došlo do njenog znatnog povećanja čime je ponovno nastavljen trend rasta iz ranijeg perioda, a koji je bio prekinut u 2017 godini. Višegodišnji opadajući karakter količine prodanog sjemena je u 2018. godini prekinut, ali je i dalje ispod nivoa iz 2013. godine. Uništavanja sjemena u 2018. godini, kao i u svim ranijim godinama, nije uopće bilo.

U 2018. godini je proizvedeno oko 7,5 milijuna sadnica, a prodano oko 0,7 milijuna, što predstavlja znatno povećanje u odnosu na 2017. godinu. Količina uništenog sadnog materijala u prošloj godini iznosila je 0,6 milijuna sadnica, što je u odnosu na sve ranije godine enormno povećanje. Međutim, ono što je najinteresantnije kada je u pitanju ova oblast jeste to da oko 99% proizvedenog sadnog materijala otpada na sadni materijal šumskih vrsta drveća i grmlja, odnosno da se desilo znatno smanjenje proizvodnje hortikulturnog sadnog materijala u odnosu na ranije godine. Pored prethodnog, ovdje treba istaknuti i to da je u 2018. godini došlo i do smanjenja broja vrsta proizvedenog šumskog i hortikulturnog drveća i grmlja, naročito kada su u pitanju listače.

Integralna zaštita šuma

Ugroženost šuma i šumskog zemljišta na području Federacije BiH je rezultat različitih aktivnosti - šumskih požara, biljnih bolesti i štetočina, neplanske i nezakonite sječe šuma, eksploatacije mineralnih resursa, hidro-akumulacija, kao i kontaminacije minama.

Šumarski stručnjaci koji se bave zaštitom šuma, uposleni u kantonalnim šumsko-gospodarskim društvima, odnosno šumarijama, koji gospodare državnim šumama kontinuirano se bore sa potkornjacima, šumskim požarima, klizištima, ledolomima, snjegolomima, vjetroizvalama, a povremeno i sa gubarom, borovovim četinjakom, žutotrbom (zlatokraj), smeđom borovom osom i drugim štetnicima.

Šumski požari su česta pojava u šumama Bosne i Hercegovine unatoč činjenici da ovo područje u europskim razmjerama nije u kategoriji visoko rizičnih.

Požari šumama nanose velike štete, što ovisi o starosti i površini šume, vrstama drveća, odnosno vegetacije, te o vrsti požara i njegovoj jačini. Ugroženost pojedinih područja od šumskih požara je različita.

Posljedice djelovanja požara su vidljive duži niz godina, a ogledaju se u degradaciji šumskog ekosustava, umanjenju biološkog diverziteta, oštećenja zaštićenih područja, pojava klizišta, degradacije zemljišta, promjena mikroklimatskih uvjeta i vodnog režima i dr.

Zaštita šuma od potkornjaka se planira redovnim postavljanjem i kontrolom lovnih klopki sa feromonima tako da je u zavisnosti od kantona do kantona bilo neželjenih posljedica.

Čuvanje šuma je u nadležnosti kantonalnih uprava za šumarstvo. Neke kantonalne uprave još uvijek nisu u potpunosti preuzele svoju obvezu. Nefunkcionalnost kantonalnih uprava za šumarstvo posljedica je i nepostojanja federalnog Zakona o šumama, kadrovske nepopunjenosti, nedovoljnog broja čuvara šuma, loše opremljenosti čuvara šuma, prevelikih čuvarskih rejona, pojačane ilegalne sječe šume iz socio-ekonomskih razloga i drugo.

Požarna 2017. godina u odnosu na posljednjih pet godina je ekstremna u smislu pričinjenih šteta u šumama Federacije BiH s obzirom na broj požara, opožarenu površinu i procijenjene štete, a naročito u Hercegovini na području općine Konjic. Procijenjene štete na području Federacije BiH iznose 17.307.510 KM. Registrirano je 564 šumskih požara, opožarena površina iznosi 26.585,00 ha, pričinjene štete na drvnoj masi iznose 51.658 m³, izgorjelo je ili oštećeno 153.621 sadnica dok je u prošloj 2018. godini zabilježen znatno manji broj požara 146, opožarena površina 1.467 ha, izgorjela drvena masa 87 m³, oštećene – izgorjele sadnice 90.100 komada i procijenjene štete na cca 3.667.570 KM.

Pokazatelji poslovanja

Jedino poduzeće koje je iskazalo gubitak je ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres, koje gospodari državnim šumama u Kantonu 10.

Ovo poduzeće u 2018. godini u smislu poslovanja iskazalo je gubitak u visini od 1.597.440 KM, ali su istovremeno prikazana velika dugovanja i potraživanja sa 31.12.2018. godine koja su približno ista kao u 2017. godini, dok je prosječna plaća kod istog poduzeća najveća u Federaciji Bosne i Hercegovine i iznosi 1.106,00 KM.

Sredstva za korištenje općekorisnih funkcija šuma

Prestankom važenja zakonske regulative u oblasti šumarstva na razini FBiH prestalo je prikupljanje sredstava za općekorisne funkcije šuma. Sredstva koja su po ovom osnovu prikupljena u Proračunu FBiH koriste se u druge svrhe.

Za značajnije poboljšanje narušenog stanja šumskih ekosustava, izgradnju i rekonstrukciju šumske infrastrukture i ostalih zahvata za unapređenje šuma u šumarskom zakonodavstvu, potrebno je ustanoviti doprinose za šumarstvo. Jedan dio ovih sredstava mogao bi se iskoristiti za realizaciju prioriternih aktivnosti zajedničkih za sektor šumarstva u FBiH, provedbu šumarske legislative, formiranje i rad uprave/uprava za šumarstvo i ostale važne aktivnosti.

Kadrovska struktura zaposlenih u šumarstvu

U sektoru šumarstva FBiH u 2018. godini ukupno je bilo zaposleno 4.686 radnika, od čega u šumskogospodarskim društvima 4.050, a u Federalnoj i kantonalnim upravama 544 zaposlenih. Od ukupnog broja zaposlenih, 2.254 ili 48,1% su šumarske struke.

Praksu prikazivanja podataka o zaposlenima uključenim u procese gospodarenja šumama razvrstanih po spolnoj, starosnoj i strukovnoj strukturi, ne usvajaju svi subjekti u šumarstvu, ili su dostavljeni podaci nepotpuni.

Strateške aktivnosti u oblasti šumarstva

Strateške aktivnosti u oblasti šumarstva, uz donošenje Zakona o šumama, imaju za cilj uspostavljanje transparentnog sustava upravljanja i gospodarenja šumama i primjenu svjetskih iskustava, međunarodnih konvencija i standarda u svim segmentima šumarstva

Šumarski program Federacije BiH

Opći dio Šumarskog programa FBiH, kojim se definira šumarska politika završen je i prihvatila ga je Vlada FBiH, a njegovo usvajanje od strane Parlamenta FBiH je prolongirano do donošenja Zakona o šumama.

II. državna inventura šuma na velikim površinama u BiH

Nakon prikupljanja i obrade podataka i recenzije nacrtu izvještaja, u pripremi je tiskanje publikacije za razinu Bosne i Hercegovine, nakon čega će uslijediti javna prezentacija rezultata II. Državne inventure šuma na velikim površinama u Bosni i Hercegovini.

Razvoj Informacijskog sustava šumarstva u FBiH (ISŠ)

Uspostava jedinstvenog Informacijskog sustava ima za cilj omogućavanje sveobuhvatnog praćenja stanja i promjena u oblasti šumarstva.

Uz podršku GEF Projekta „Održivo upravljanje šumama i krajolikom“ u 2017. godini je započet projekt na izradi modela Centralne baze podataka i programiranje infrastrukturnih modula u oblasti Standardi ISŠ-a. Razvoj ISŠ-a je nastavljen izradom modula Stanje šuma u oblasti Evidencije šuma, također uz potporu GEF SFLMP.

GEF Projekat „Održivo upravljanje šumama i krajolikom“

Sporazum o grantu GEF-a (Global Environment Facility), broj R2013–0037–BA za projekt „Održivo upravljanje šumama i krajolikom-SFLMP“ između Bosne i Hercegovine i Međunarodne Banke za obnovu i razvoj (IBRD) u ulozi agencije za implementaciju Fonda za globalni okoliš potpisan je 01.04.2014. godine.

Ukupna vrijednost Projekta za FBiH je 4.182.000 KM (2.788.000 USD)

Cilj projekta je osiguranje održivog gospodarenja šumama i krajolikom važnim za gospodarski razvoj, kojim se posebno tretira osjetljive krajolike ranjive u smislu tekuće

degradacije ili negativnog učinka klimatskih promjena, kao što su rizici od požara.

Razvojni cilj projekta i globalni ekološki cilj je "izgraditi kapacitete za oblasti šumarskog sektora i demonstrirati pristupe upravljanja šumama i krajolikom u ugroženim područjima".

Komponente projekta:

1. Unaprijediti planiranje i nadzor u svrhu održivog upravljanja šumama:

1.1. Podrška certificiranju šuma

1.2. Strateški plan za šumske puteve

1.3. Unapređenje informacijskog sustava za upravljanje šumama u cilju unapređenja odlučivanja

2. Demonstracija i replikacija tehnika održivog upravljanja šumama i krajolikom u ugroženim područjima

2.1. Pošumljavanje – potpomognuta prirodna regeneracija i sanacija ugroženih sastojina

2.2. Višenamjenske šumarske demonstracijske tehnike

2.3. Demonstriranje i implementacija tehnika upravljanja požarima

Projekt je implementiran putem Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno Jedinice za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi (PIU).

Vrijeme trajanja projekta: 31.05.2014. - 31.05.2019. godine.

II. UVODNE NAPOMENE

Informacija o gospodarenju šumama u Federaciji BiH za 2018. i planovima gospodarenja šumama za 2018. godinu (Informacija) je izrađena u skladu sa Programom rada Vlade Federacije BiH za 2019. godinu i Programom rada Ministarstva za 2019. godinu, a na temelju podataka dobijenih od kantonalnih uprava za šumarstvo, kantonalnih šumskogospodarskih društava i iz drugih relevantnih izvora (preliminarni rezultati II. Državne inventure šuma, Opći dio Šumarskog programa FBiH, itd).

U Informaciji su navedeni značajniji pokazatelji gospodarenja šumama:

- zakonodavni okvir
- površine šuma
- drvena zaliha
- godišnji zapreminski prirast i sječivi etat
- planirane i ostvarene sječe i realizacija plana sječa po šumskogospodarskim područjima
- planirana i ostvarena proizvodnja šumskih drvnih sortimenata
- planirana i ostvarena izgradnja i rekonstrukcija šumskih komunikacija
- otvorenost šuma
- planirani i ostvareni šumskouzgojni radovi po šumskogospodarskim područjima
- sjemenarstvo i rasadnička proizvodnja;
- integralna zaštita šuma
- podaci o poslovanju kantonalnih šumskogospodarskih društava
- podaci o uposlenim u kantonalnim šumskogospodarskim društvima i upravama za šumarstvo
- kratki pregled sa najznačajnijim podacima iz oblasti lovstva
- pregled strateških aktivnosti i projekata u šumarstvu.

Izvršena je analiza stanja u oblasti šumarstva na svim razinama, identificirani problemi i slabosti, te predložene aktivnosti za njihovo rješavanje. U cilju cjelovitosti Informacije navedene su strateške aktivnosti i projekti iz oblasti šumarstva koji su u tijeku i koji se planiraju realizirati u narednom periodu.

Unatoč preporukama Ministarstva za dosljedno provođenje mjera propisanih šumskogospodarskim osnovama u cilju smanjenja, odnosno poduzimanja mjera za rješavanje problema u šumarstvu, dostavljeni podaci o gospodarenju šumama u 2018. godini pokazuju da se ne ulaže dovoljno napora, sredstava ni resursa u njihovu implementaciju.

Problemi nastali zbog nepostojanja pravnog okvira za oblast šumarstva na federalnoj razini od 2009. godine, onemogućavaju Ministarstvo da osigura mehanizme kako bi se šumskogospodarska društva obavezala na konzekventno provođenje svih propisanih šumskouzgojnih mjera i postizanje veće transparentnosti u sektoru šumarstva, kao i provođenje aktivnosti koje imaju utjecaja na druge segmente društvene zajednice. Za realizaciju ovih mjera u većem obimu nego što je planirano šumskogospodarskom osnovom, nisu ulagana sredstva iz federalnog, odnosno kantonalnih proračuna. Prikupljanje i trošenje namjenskih sredstava iz Proračuna Federacije BiH i kantonalnih proračuna u cilju zaštite i unaprjeđenja šuma, kako je bilo

propisano Zakonom o šumama, odnosno Uredbom o šumama, ne može se ostvariti, a financijska sredstva potrebna za financiranje čuvanja šuma ne mogu biti osigurana.

Za sve kategorije šuma osim za visoke šume upitna je rentabilnost gospodarenja. Izražena potražnja tržišta za šumskim drvnim sortimentima utječe na orijentaciju šumskogospodarskih društava na prihode od šumskih drvnih sortimenata i korištenje šumskih potencijala prema tim zahtjevima.

Potrebno je uložiti napore u izgradnju prerađivačkih kapaciteta, koji će korištenjem modernih tehnologija omogućiti finalnu preradu drvnih sortimenata lošije kvalitete.

Rad Federalne i kantonalnih šumarskih inspekcija je otežan zbog nedostatka zakonskog okvira iz oblasti šumarstva na federalnoj razini.

Površina od 124.989 ha, odnosno oko 10% površine svih kategorija šuma i šumskih zemljišta, je minirana ili postoji sumnja da je minirana, a ista se (zvanično) izuzima pri planiranju za gospodarenje. Podaci dobijeni od poduzeća šumarstva pokazuju da je površina miniranih šuma povećana za oko 2.000 ha u odnosu na 2017. godinu (122.801,8 ha).

III. ZAKONODAVNI OKVIR

1. Zakon o šumama

Imajući u vidu funkcije šume i činjenicu da šume i šumska zemljišta u Federaciji BiH čine oko 58% ukupnog životnog prostora, nema sumnje da upravljanje i gospodarenje šumama i šumskim zemljištem predstavlja vitalni državni interes, odnosno interes Federacije BiH.

Upravljanje i gospodarenje šumama i šumskim zemljištem su specifične aktivnosti, koje u cilju efikasnosti, teže principu prostorne i funkcionalne centralizacije. Ovaj princip počiva na spoznajama:

- da gospodarenje svim šumama i šumskim zemljištima mora imati jedan zajednički, dugoročni cilj – optimalno ili potpuno korištenje prirodnih potencijala šumskih zemljišta,
- da se upravljanje i gospodarenje šumama zasniva poglavito na samofinanciranju iz tekućih prihoda od prodaje šumskih proizvoda,
- da gospodarenje izoliranim (izdvojenim) šumskim površinama ili kompleksima sa šumom lošije kvalitete ili bez šume ne može funkcionirati bez podrške zbog nedostatka tekućeg prihoda.

Oblast šumarstva se reguliše Zakonom o šumama i Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja.

Vlada Federacije BiH je na 55. sjednici održanoj 27.05.2016. godine, nakon razmatranja Prednacrta zakona o šumama izrađenog od strane ovog Ministarstva, utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o šumama.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH je na 12. redovnoj sjednici održanoj 13.07.2016. godine razmatrao ovaj Zakon i donio zaključak kojim je prihvatio Nacrt zakona o šumama. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH na nastavku 15. redovne sjednice održane 15.12.2016. godine razmatrao je Nacrt Zakona o šumama, te usvojio Zaključak kojim je prihvaćen Nacrt Zakona o šumama. Predmetnim zaključcima predlagač je zadužen provesti javnu raspravu u roku od 90 dana, što je ovo Ministarstvo u ostavljenom roku i izvršilo.

Ovo Ministarstvo je u suradnji sa svim kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove šumarstva, Savezom općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalnim šumskogospodarskim društvima, Federalnom upravom za inspekcijske poslove-Šumarskim inspektoratom, Šumarskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu, Udruženjem inženjera i tehničara Federacije Bosne i Hercegovine, Hrvatskim šumarskim društvom, Udruženjem poslodavaca u Federaciji BiH, Samostalnim sindikatom šumarstva, prerade drveta i papira provelo javne rasprave. Na području svih kantona provedena je javna rasprava, te uzimajući u obzir konstruktivne primjedbe i sugestije iznesene tijekom javnih rasprava izrađen je Nacrt Zakona o šumama i isti je upućen Vladi FBiH 31.05.2017. godine na razmatranje, utvrđivanje teksta Prijedloga zakona o šumama i upućivanja u daljnju proceduru.

Vlada Federacije BiH na 110. sjednici održanoj 07.07.2017. godine, nakon razmatranja Nacrta zakona o šumama izrađenog od strane ovog Ministarstva, utvrdila je i u parlamentarnu proceduru uputila Prijedlog zakona o šumama. Isti do danas nije razmatran ni na jednom od domova Parlamenta Federacije BiH.

U prethodnom periodu, kao posljedica nedonošenja federalnog propisa za oblast šumarstva, devet kantona je donijelo svoje propise za oblast šumarstva. Donošenjem kantonalnih zakona o šumama Federaciji BiH se uskraćuju nadležnosti propisane Ustavom Federacije BiH, na različite načine je uređeno upravljanje i gospodarenje šumama, pitanje vlasništva kao i izdvajanje finansijskih sredstava za korištenje, zaštitu i unapređenje šuma, što je u suprotnosti sa ustavnim odredbama.

2. Zakon o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja ("Službene novine Federacije BiH", br. 71/05 i 8/10)

Ovim zakonom uređuje se: registracija i način vođenja registara, proizvodnja i kontrola proizvodnje šumskog i hortikulturnog sjemena i sadnog materijala, kontrola uvoza reprodukcijskog materijala, naknada troškova, upravni nadzor nad provođenjem ovoga Zakona, kaznene odredbe i druga pitanja od značaja za provođenje jedinstvenog sustava upravljanja sjemenarstvom i rasadničarstvom šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tijekom implementacije predmetnog Zakona uočeni su određeni nedostaci i nedorečenosti što stvara probleme kako samim registriranim proizvođačima, tako i organima koji provode stručni pregled nad proizvodnjom sjemena i sadnog materijala kao i inspekcijskim organima. Također, odredbe ovog Zakona nisu u potpunosti usklađene sa legislativom EU koje uređuje ovu oblast. Potrebno je napomenuti i to da su Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja kao i Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu poljoprivrednog bilja ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 55/01) propisani uvjeti vezano za proizvodnju i promet ukrasnog drveća i grmlja, koji nisu ujednačeni te i usljed navedenoga dolazi do određenih poteškoća vezano za upis u registre proizvođača i uvoznika sjemena i sadnog materijala, kao i do poteškoća prilikom provođenja stručnih kontrola i inspekcijskih pregleda.

Imajući u vidu navedeno, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pristupilo je izradi novoga zakona o šumskom reprodukcijskom materijalu te je u cilju izrade teksta Prednacrta Rješenjem imenovana Radna grupa.

Vlada Federacije BiH na 154. sjednici održanoj 30.08.2018. godine je utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt Zakona o reprodukcijskom materijalu šumskog i ukrasnog drveća i grmlja.

3. Zakon o lovstvu

Zakon o lovstvu je objavljen 01.02.2006. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 4/06, 8/10 i 81/14) i stupio je na snagu 09.02.2006. godine. Njegova implementacija i nakon deset godina još uvijek nije u potpunosti izvršena.

Ovaj Zakon je mijenjan i dopunjavan u 2010. i 2014. godini, u njegovoj primjeni i dalje su prisutne znatne poteškoće, što je i osnovni razlog da se pristupilo izradi novog Zakona o lovstvu.

Ovim Zakonom uređuje se organizacija lovstva i lovišta, uzgoj, zaštita, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova, katastar lovišta, lovnogospodarska osnova i planiranje, lovočuvarska služba, upravni i inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog Zakona, kaznene odredbe i druga pitanja od značaja za oblast lovstva na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine.

Lovstvo u smislu ovog Zakona, predstavlja javnu djelatnost.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijelo dvadeset (20) provedbenih propisa (pravilnika), kao i dva rješenja o osnivanju uzgojnih područja za medvjeda i divokožu.

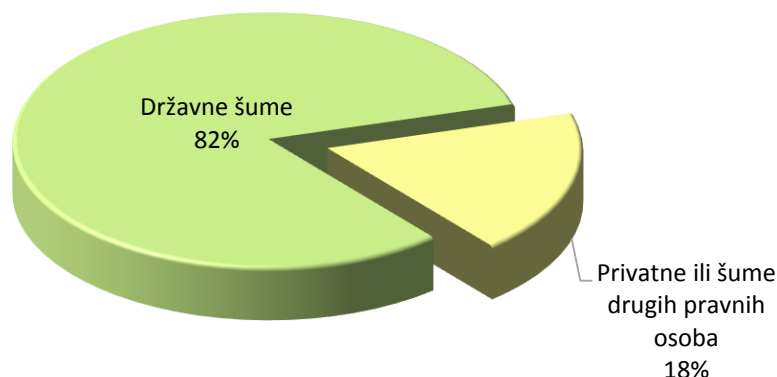
Međunarodne Konvencije koje uređuju pitanja zaštite i gospodarenja sa divljači su brojne, a BiH je do sada prihvatila i potpisala neke najznačajnije, među kojima su za pitanja lovstva najvažnije Bernska Konvencija, Cites Konvencija i Konvencija o biološkoj raznolikosti. Nažalost, i pored toga što je prošlo više od devet godina od potpisivanja najvažnijih Konvencija za razvoj lovstva u Bosni i Hercegovini (Bern i Cites), po pitanju implementacije ovih Konvencija nije puno urađeno.

IV. OPĆI PODACI O ŠUMARSTVU

Opći podaci

Šume i šumska zemljišta u Federaciji Bosne i Hercegovine zauzimaju površinu od oko 1.512.851,1 ha, od toga su u državnom vlasništvu 1.235.721,1 ha ili 82%, a u privatnom vlasništvu i vlasništvu drugih pravnih osoba oko 277.130,0 ha ili 18%.

Vlasnička struktura šuma u FBiH

Osim po vlasništvu šume razvrstavamo i prema namjeni njihovog korištenja tako da tu spadaju gospodarske šume, zaštitne i šume posebne namjene. Temeljni principi šumarstva u Federaciji BiH su održivo gospodarenje, očuvanje prirodne strukture i raznolikosti šuma, kao i trajno povećanje stabilnosti kako u gospodarskom smislu, tako i u svim općekorisnim funkcijama šuma. Šumama u Federaciji BiH se gospodari na temelju šumskogospodarskih osnova koje se donose za desetogodišnji period. Za državne šume izrađuju se šumskogospodarske osnove u kontinuitetu za sva šumskogospodarska područja, osim za ŠGP „Srednje-neretvansko” i područje krša Hercegovačko-neretvanskog kantona. Za privatne šume nisu izrađene šumskogospodarske osnove u Unsko-sanskom, Hercegovačko-neretvanskom, Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10. Izrada šumskogospodarskih osnova za državne šume je obveza korisnika šuma, odnosno šumskogospodarskih društava, a za privatne šume kantonalnih ministarstava za šumarstvo. Šumskogospodarskim osnovama se osigurava princip održivog gospodarenja šumama te stvaraju uvjeti za kvalitetnu i redovitu prirodnu obnovu. Pored ovih, aktivnosti su usmjerene na postizanje i održavanje prirodne strukture zaštite biološke raznolikosti, kao i aktivnosti koje dovode do poboljšanja svih općekorisnih funkcija šuma. Šumama kao jednom od najvrednijih resursa Federacije BiH treba posvetiti posebnu pozornost zbog evidentne degradacije i potrebe za korištenjem svih funkcija šuma. Vrlo važno je osigurati stabilan zakonski okvir donošenjem Zakona o šumama i poduzeti konkretne aktivnosti na unapređenju organizacije gospodarenja šumama u cilju održivog korištenja resursa, očuvanja prirodne strukture, zaštite okoliša i drugo. Radi potpunijeg uvida u stanje državnih šuma u Federaciji BiH, na temelju šumskogospodarskih osnova i raspoloživih podataka dobijenih od šumskogospodarskih društava i kantonalnih uprava za šumarstvo daje se

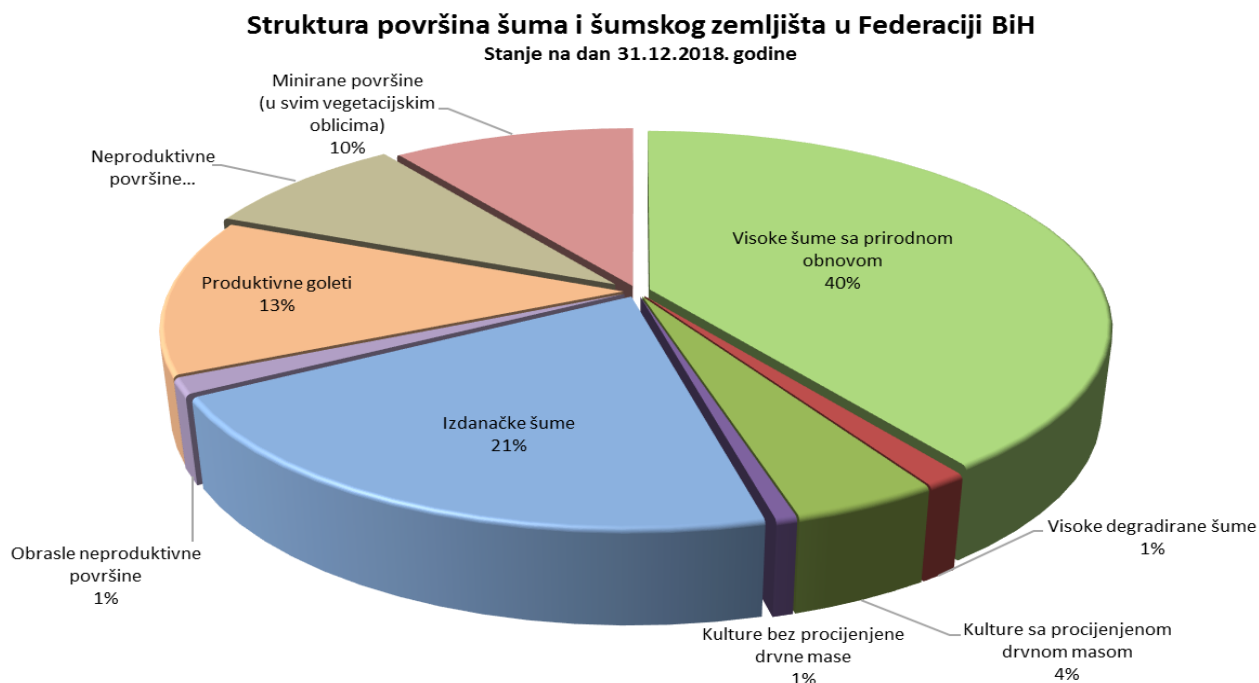
pregled stanja šuma po svim bitnim elementima: štruktura površina, drvnih zaliha, zapreminskog prirasta i sječivog etata.

Prikaz površina

Struktura površina šuma i šumskih zemljišta

Vegetacijski oblik	Površina ha	%
Visoke šume sa prirodnom obnovom	493.208,5	39,9
Visoke degradirane šume	14.929,5	1,2
Šumske kulture sa procijenjenom drvnom masom	53.409,6	4,3
Šumske kulture bez procijenjene drvene mase	7.806,6	0,7
Ukupno visoke šume	569.354,2	46,1
Izdanačke šume	257.772,5	20,8
Obrasle neproduktivne površine	16.119,3	1,3
Ukupno obraslo šumsko zemljište	843.246,0	68,2
Produktivne goleti	160.177,4	13,0
Neproduktivne površine	107.308,8	8,7
Ukupno za gospodarenje	1.110.732,2	89,9
Minirane površine (u svim vegetacijskim oblicima)	124.988,9	10,1
UKUPNO	1.235.721,1	100

Po prikazanim podacima ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u državnom vlasništvu Federacije BiH iznosi 1.235.721,1 ha. Iz strukture šuma i šumskih zemljišta, vidljivo je da visokih šuma sa prirodnom obnovom ima 493.208,5 ha, ili oko 40%, ovo je u odnosu na stanje i značaj ovih šuma na kojima se zasniva šumska proizvodnja prilično nepovoljno.

Visokih degradiranih šuma ima 14.929,5 ha ili 1%. Ove šume zahtijevaju posebne mjere u gospodarenju zato što je u njima onemogućena redovna prirodna obnova, a njihovim korištenjem se dobijaju šumski sortimenti lošijee tehničke kvalitete. Većina ovih šuma nastala je zbog loših staništa, a i antropogenim utjecajem, kao i mjestimično negativnim djelovanjem biotičkih i abiotičkih faktora. Značajan udio u ukupnoj površini pod šumom čine i vještački podignuti zasadi-kulture, sa i bez procijenjene drvene mase kojih ima 61.216,2 ha, ili 5%. Činjenica je da se ove sastojine nedovoljno njeguju jer se ne provode potrebne uzgojne mjere, a jedan od osnovnih razloga su slabi ekonomski efekti. Udio izdanačkih šuma u ukupnoj površini pod šumom je 257.772,5 ha, što je 21%. To predstavlja značajnu površinu imajući u vidu stanje i karakter ovih šuma u kojima je drvena zaliha mala, a tehnička struktura i kvaliteta drva su prilično loša. U ovim šumama se moraju provoditi redovni uzgojni zahvati kako bi se ove šume prevodile u stabilne sastojine vrijednijeg vegetacijskog oblika. Obrasle neproduktivne površine imaju površinu 16.119,3 ha, ili 1,3%. To su šume u kanjonima rijeka i na strmim padinama i liticama koje su uglavnom nepodesne za gospodarenje.

Produktivnih goleti koje su pogodne za pošumljavanje ima oko 160.177,4 ha, što iznosi 13% i predstavljaju površine na kojima se pošumljavanjem odgovarajućim vrstama drveća sukladno prirodnim i ekološkim uvjetima može povećati površina pod šumom. Veliki dio ovih površina su vrlo siromašnog i lošeg proizvodnog potencijala staništa. Sredstva za biološku obnovu šuma koja izdvajaju kantonalna šumskogospodarska društva su priložno skromna da bi se zadovoljile stvarne potrebe. Za ovu svrhu je potrebno iznalaziti i dodatne izvore financiranja.

Značajan problem za šumarstva Federacije BiH predstavlja oko 124.988,9 ha, ili 10% svih kategorija šuma i šumskih zemljišta za koje se zna ili se pretpostavlja da su minirane. Stvarna minirana površina je vjerojatno nešto manja jer se obično iz sigurnosnih razloga ostavlja pojas oko površina za koje se zna da su minirane. Među ovim šumama značajan udio čine i ekonomski visoko vrijedne šume koje su za duži vremenski period nedostupne za gospodarenje, a s obzirom da su vrlo često oštećene predstavljaju potencijalno žarište za razvoj biljnih bolesti i mnogih štetnih insekata. Ove površine predstavljaju sigurnosni i ekološki problem ali stvaraju i ekonomski gubitak, budući da je za duži period onemogućeno njihovo korištenje. Aktivnosti na deminiranju šuma i šumskih zemljišta s obzirom na njihovo stanje treba uvrstiti u prioritete za deminiranje značajno ugroženih područja. U narednom periodu neophodno je osigurati značajna sredstva za razminiranje, za što je potrebno iznaći dodatne izvore financiranja, kako kod međunarodnih organizacija tako i kod nadležnih resornih institucija.

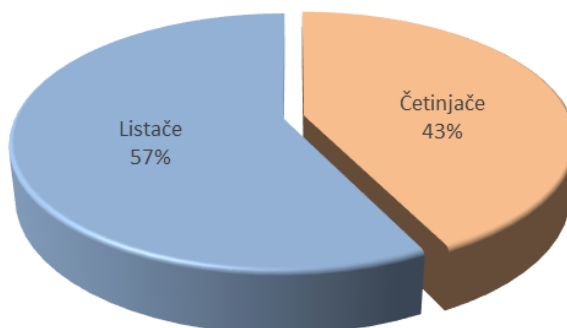
Prikaz drvnih zaliha

Drvena zaliha šuma pored površine je jedan od bitnih elementa u prikazu stanja šuma. Stanje drvnih zaliha je iskazana u krupnom drvetu, a krupno drvo čine svi dijelovi stabla deblji od 7 cm bez zapremine panja.

Vegetacijski oblik	Četinjače m ³	Listače m ³	Ukupno m ³	m ³ /ha	%
Sve visoke šume	76.710.132	80.382.303	157.092.435	275,9	87,3
Izdanačke šume	0	22.908.818	22.908.818	88,8	12,7
UKUPNO	76.710.132	103.291.121	180.001.253	213,5	100,0

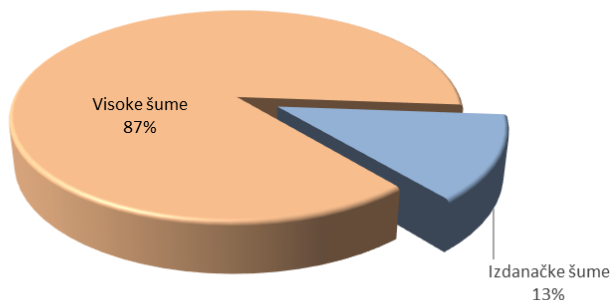
Iz podataka koji su prikazani u tablici vidljivo je da ukupna drvena zaliha svih šuma zajedno u državnom vlasništvu Federacije BiH iznosi 180.001.235 m³.

Drvena zaliha
u 2018. god.

Drvena zaliha četinjača iznosi 76.710.132 m³ ili 43%, a kod listača 103.291.121 m³ ili 57% ukupne zalihe. Zaliha listača je nešto veća nego kod četinjača, a to je srazmjerno površinama na kojima se nalaze prilično realan odnos. Prosječna drvena zaliha svih visokih šuma zajedno iznosi 275,9 m³/ha, a izdanačkih 88,8 m³/ha. Prosječna zaliha za sve šume zajedno iznosi 213,5 m³/ha. Prosječna drvena zaliha kod visokih šuma je nešto veća u odnosu na prikazano stanje drvnih zaliha u prethodnim godinama. U strukturi zaliha svih šuma zajedno visoke šume su zastupljene sa 87,3%, a izdanačke sa 12,7%. Na ovakav odnos su utjecali uvjeti staništa na kojima se nalaze kao i način njihovog korištenja.

Drvena zaliha
u 2018. god.

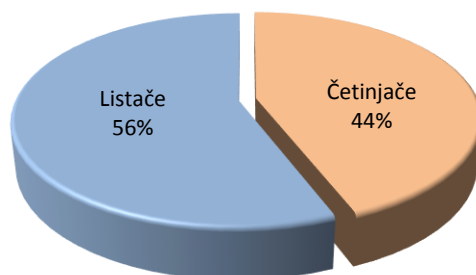
Vegetacijski oblik	Četinjače m ³	Listače m ³	Ukupno m ³	m ³ /ha	%
Sve visoke šume	1.879.403	1.555.533	3.434.936	6,03	80,5
Izdanačke šume	0	834.504	834.504	3,24	19,5
UKUPNO	1.879.403	2.390.037	4.269.440	5,06	100,0

Vegetacijski oblik	Četinjače m ³	Listače m ³	Ukupno m ³	m ³ /ha	%
Sve visoke šume	1.430.426	1.330.868	2.761.294	4,85	93,2
Izdanačke šume	0	200.473	200.473	1,02	6,8
UKUPNO	1.430.426	1.531.341	2.961.767	3,51	100,0

Prikaz godišnjeg zapreminskog prirasta

U pregledu je prikazano stanje godišnjeg zapreminskog prirasta u državnim šumama Federacije BiH. U pregledu stanja godišnjeg zapreminskog prirasta podaci su prikazani u krupnom drvu kao i kod drvnih zaliha.

Zapreminski prirast
u 2018. god.

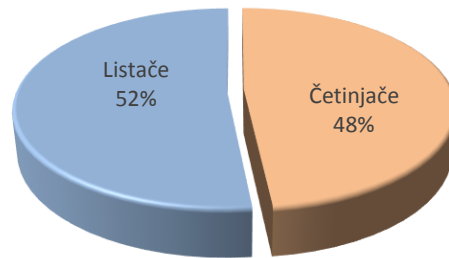
Iz prikaza je vidljivo da ukupni godišnji zapreminski prirast svih šuma zajedno iznosi 4.269.440 m³. Od toga na četinjače otpada 1.879.403 m³ ili 44%, a na listače 2.390.037 m³ ili 56%.

U visokim šumama prosječni godišnji zapreminski prirast je 6,03 m³/ha, dok je kod izdanačkih šuma 3,24 m³/ha. Prosječni godišnji zapreminski prirast svih šuma zajedno iznosi 5,06 m³/ha. Treba težiti da se dobije što veći i kvalitetniji godišnji zapreminski prirast, a veličine su uglavnom vezane sa veličinama drvnih zaliha. To se može ostvariti uz biološko-tehničke i uzgojne mjere koje će se primjenjivati u postupku gospodarenja šumama a u cilju ostvarenja što većeg i kvalitetnijeg prinosa. Da bi se imao veći i kvalitetniji zapreminski prirast treba uzgajati i uređivati mješovite preborne sastojine koje su najstabilnije i koje daju najbolje prinose.

Prikaz godišnjeg sječivog etata

Ukupni godišnji sječivi etat za sve šume zajedno iznosi 2.961.767 m³ (krupno drvo), od toga na četinjače otpada 1.430.426 m³ odnosno 48%, a na listače 1.531.341 m³ ili 52%.

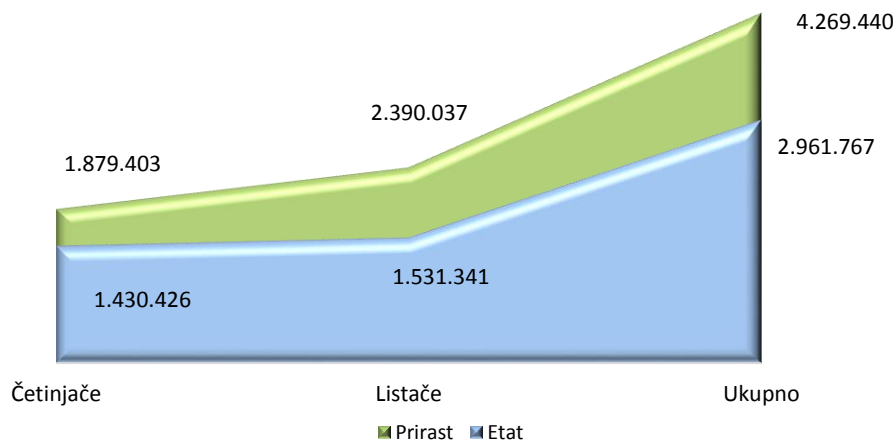
Sječivi etat u 2018. god.

Sječivi etat se velikim dijelom planira u visokim šumama a iznosi 2.761.294 m³, što je oko 93% od ukupnog etata, a u izdanačkim šumama 200.473 m³ ili 7%. Ukupni sječivi etat je nešto veći kod listača nego kod četinjača, a srazmjerno tome su ukupna zaliha i prirast veći kod listača nego kod četinjača. Ukupni godišnji zapreminski prirast svih šuma zajedno iznosi 4.269.440 m³, a sječivi etat 2.961.767 m³. Iz odnosa godišnjeg zapreminskog prirasta i sječivog etata proizlazi da je godišnji sječivi etat manji od godišnjeg zapreminskog prirasta za 1.307.673 m³ što iznosi 69,4% od ukupnog godišnjeg zapreminskog prirasta.

Prema stvarnom stanju drvene zaliha koja je trenutno manja od normalne, treba težiti ka povećanju drvnih zaliha, a to se može postići primjenom optimalnog tehničkog cilja gospodarenja sa posebnim akcentom na ekonomski vrijedne šume koje su nositelj šumske proizvodnje. Prema stručnim i naučnim saznanjima proizvodne mogućnosti staništa su značajno veće u odnosu na trenutno stanje drvnih zaliha sa kojima se raspolaže.

Godišnji zapreminski prirast i sječivi etat u 2018. godini

Odnos godišnjeg zapreminskog prirasta i sječivog etata slikovito je prikazan na dijagramu iz kojeg je vidljivo koliko je godišnji sječivi etat značajno manji od godišnjeg zapreminskog prirasta.

V. REALIZACIJA PLANA SJEČA

Realizacija planova gospodarenja šumama, a posebno realizacija plana sječa ima značajan utjecaj na kvalitet i stanje šumskog fonda. U cilju sagledavanja trenutnog stanja izvršena je analiza realizacije šumskogospodarskih osnova (ŠGO) za sva šumskogospodarska područja (ŠGP) u FBiH. Analiza je rađena za nivo kategorije šuma koja je dala dosta bitnih pokazatelja i rezultata. Na osnovu rezultata ove analize došlo se do zaključaka koji jasno upućuju da je u pojedinim kategorijama šuma došlo do prekoračenja planirane količine sječa, a da je u dugim kategorijama šuma njihova realizacija bila daleko ispod planiranih količina. Obično su prekoračenja količine sječa u kategoriji visokoh šuma koje su boljeg kvaliteta, a prema procentu pređene površine može se zaključiti da su uglavnom aktivnosti koncentrirane na onim površinama koje imaju kvalitetniju drvenu zalihu, a i bolju otvorenost šumskim komunikacijama. Etatom su uglavnom opterećuju šume boljih kvalitetnih klasa što je u zadnje vrijeme postala uobičajena praksa. Ove nepravilnosti su značajno izražene u Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Hercegovačko-neretvanskom i Zeničko-dobojskom kantonu.

Obim šumsko uzgojnih radova u kulturama sa procjenjenom drvnom masom i izdanačkim šumama, je veoma mali u odnosu na planirane količine po ŠGO u gotovo svim kantonima, na nekim područjima je zanemariv. To će se dalje negativno odraziti na ukupno stanje šuma što stvara potrebu, a i obavezu, da se radovi uzgojnog karaktera moraju intenzivirati na gotovo svim ŠGP. Neprihvatljivo je da se šumskouzgojni radovi u ovim kategorijama šuma izvršavaju u iznosu od oko 35%. Većina ovih šuma je uzgojno zapuštena, a u pojedinim slučajevima prevelika gustina tako da se vrlo često dešavaju izvale, snjegolomi, vjetrolomi, napadi insekata i druga oboljenja. Izostale su veoma značajne i neophodne melioracije izdanačkih šuma koje bi se trebale uzgojnim mjerama prevoditi u vredniji uzgojni oblik. Osnovni problem ovakog odnosa jeste cijena radova i plasman sortimenata koji se dobijaju ovim sječama, jer se radi o drvnoj masi koja je lošeg tehničkog kvaliteta, a potrebe tržišta za ovakvim proizvodima je relativno mala. Nepravilnosti koje su prisutne, a koje imaju direktan utjecaj po stanje i kvalitet šuma neophodno je poduzeti određene aktivnosti u cilju njihovog otklanjanja. Isto tako veliki broj neplanskih i nelegalnih sječa (šumskih krađa) značajno je prisutno u svim kantonima FBiH. Potrebno je napomenuti da postoje šumskogospodarska područja za koje nisu urađene šumskogospodarske osnove na prostoru Hercegovačko-neretvanskog kantona, a to su područja ŠGP „Srednje-Neretvansko“ i Vanprivredno područje „Područje krša HNK“. Na ovim područjima nove osnove nisu rađene, a posljednje važeće su istekle prije desetak godina. Kada se radi o ŠGP koja nemaju osnovni plan gospodarenja, odnosno nemaju važeću šumskogospodarsku osnovu, poduzeća šumarstva nemaju pravo da na tim područjima provode planske aktivnosti sječa i drugih postupaka gospodarenja. Prilikom izrade i donošenja novih osnova za ŠGP vrlo često dolazi do njihovog kašnjenja, koja su bez nekih posenih razloga i za koja nema opravdanja. Značajno je napomenuti da su kašnjenja od šest mjeseci, pa do godinu dana.

VI. PROIZVODNJA I PLASMAN ŠUMSKIH DRVNIH SORTIMENATA

Pokazatelji izvršenja sječa iskazuju se na temelju podataka dobijenih iz kantonalnih šumskogospodarskih društava (ŠPD), s napomenom da poduzeća koja nisu u sastavu ŠPD „Šume Hercegovačko-neretvanske“ ne dostavljaju podatke Kantonalnoj ni Federalnoj upravi za šumarstvo, pa podaci za Federaciju BiH nisu potpuni.

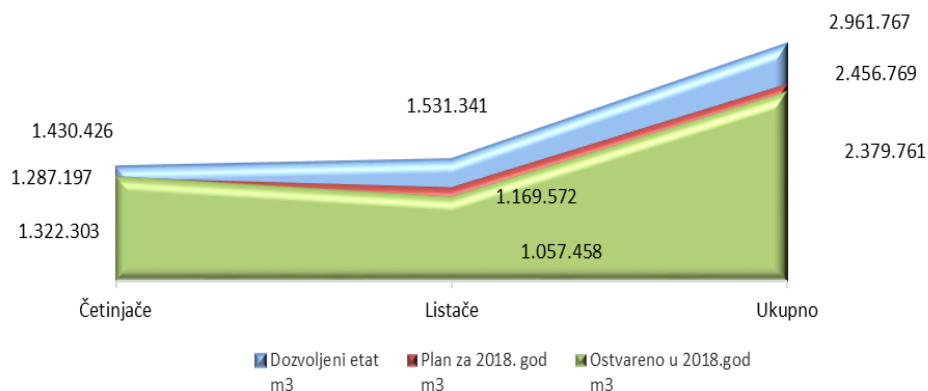
Vrsta drva	Dozvoljeni etat	Trend izvršenja sječa				
		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	
Četinjače	1.430.426	1.301.692	1.271.847	1.300.800	1.168.492	1.322.303
Listače	1.531.341	1.162.795	1.158.458	1.187.959	1.107.501	1.057.458
Ukupno	2.961.767	2.464.487	2.430.695	2.488.759	2.275.993	2.379.761

Uvidom u šumskogospodarske osnove, utvrđeno je da dozvoljeni sječivi etat iznosi 2.961.767 m³. Izvršenje sječa se ne planira u punom iznosu dozvoljenog etata i za period od posljednjih 5 godina iznosi prosječno 2,4 milijuna m³ ili oko 73% od dozvoljenog.

Međutim, u obračunu etata obuhvaćene su količine drvene mase i u HNK, dok u obračun izvršenja sječa nisu uključene količine drvene mase koju su realizirala poduzeća koja posluju samostalno (Šumarstvo Ljuta d.o.o. Konjic, Srednjeneretvansko d.d. Mostar), niti su poznate ukupne količine ilegalno posječene drvene mase u svim kantonima.

Dozvoljeni etat, plan i izvršenje sječa

u 2018. godini

Plan proizvodnje šumskih drvnih sortimenata u 2018. godini u ukupnom iznosu od 2.456.769 m³ je ostvaren sa 97%. Plan proizvodnje drva četinjača prekoračen je za 35.106 m³ ili za oko 3%, dok je plan proizvodnje drva listača ostvaren sa 90,4% ili za 112.114 m³ manje od plana za 2018. godinu.

U 2018. godini proizvedeno je 1.322.303 m³ drva četinjača i 1.057.458 m³ drva listača.

U kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama, ne realiziraju se planovi određeni šumskogospodarskim osnovama.

Šumski drveni sortimenti se uglavnom plasiraju na domaće tržište.

Prema ugovorima o prijenosu poslova gospodarenja državnim šumama, kao i FSC principima, šumskogospodarska društva su dužna provoditi sve mjere propisane šumskogospodarskim osnovama, što padrazumijeva i realizaciju etata u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama. Potrebno je pažljivo i dosljedno provoditi planirane uzgojne mjere da bi se ovim šumama vratila stabilnost, ove sastojine postupno prevele u viši uzgojni oblik i osigurala održivost gospodarenja.

Obim uzgojnih sječa/zahvata u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i izdanačkim šumama je mali u gotovo svim kantonima, a na nekim područjima je zanemariv. U najvećoj mjeri izostaju vrlo značajne meliorativne sječe izdanačkih šuma, koje se uzgojnim metodama prevode u vrijedniji uzgojni oblik.

O ovim, finansijski zahtjevnim poslovima, u kojima su se do sada pravili samo povremeni zahvati, vodilo se računa i pri izradi šumskogospodarskih osnova, čije odredbe su zakonski obvezujuće. U protivnom, kontinuirano iskorištavanje šuma na način da se koristi kvalitetna drvena masa, a zanemaruju ostali šumskouzgojni radovi, vodi daljnjoj degradaciji šumskih resursa.

Ovakav način realizacije sječa ima negativne posljedice na ukupno stanje šuma.

Od ukupno realizirane drvene mase četinjača u 2018. godini, oblovina (trupci F/III+ostala oblovina) je zastupljena sa 72,4%, a celulozno drvo sa 27,5%.

Već je uobičajeno da je realizacija drvene mase listača lošija u odnosu na četinjače. U 2018. godini je realizirano oblovine za industrijsku preradu u iznosu od 28,1%, dok je zastupljenost ogrijevnog drva listača 71,6%.

Ostvarena proizvodnja šumskih drvnih sortimenata u 2018. godini i plan proizvodnje za 2019.godinu

Vrsta sortimenta	Plan za 2018. (m ³)	Ostvareno u 2018. (m ³)	Procentualni udio (%)	Plan za 2019. (m ³)
Četinjače				
Trupci F-L/I-III	710.214	732.943	66,0	718.683
Ostala oblovina	82.807	70.916	6,4	94.414
Celulozno drvo	241.080	305.405	27,5	244.771
Ogrijevno drvo	1.316	1.116	0,1	541
Ukupno:	1.035.417	1.110.380	100,0	1.058.409
Listače				
Trupci F-L/I-III	310.037	246.588	28,1	296.604
Ostala oblovina	2.854	3.222	0,4	3.828
Celulozno drvo	6.671	0	0,0	7.845
Ogrijevno drvo	630.674	628.532	71,6	770.388
Ukupno:	950.236	878.342	100,0	1.078.664
Sveukupno:	1.985.653	1.988.721		2.137.073

Veći dio celuloznog drva se plasira kao ogrijevno drvo čime se umanjuje finansijska dobit poduzeća koja gospodare šumama.

Prema ugovorima o prijenosu poslova gospodarenja državnim šumama, kao i u skladu sa FSC principima za upravljanje šumama, šumskogospodarska društva su dužna provoditi sve mjere propisane šumskogospodarskim osnovama, što između ostaloga znači i realizaciju etata u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama. Potrebno je pažljivo i dosljedno provoditi planirane uzgojne mjere da bi se šume u ovim kategorijama podigle na viši uzgojni nivo, vratila im se stabilnost i osigurala održivost gospodarenja.

Za dugoročnu održivost šumskih ekosustava potrebno je koristiti ukupne proizvodne potencijale šuma, koji se neće bazirati samo na prihodu od drva, nego je potrebno razvijati korištenje ostalih funkcija šume, uključujući i primjenu novih tehnologija za preradu biomase i korištenje manje vrijednih drvnih sortimenata u cilju povećavanja dodane vrijednosti proizvoda šuma, kao što je to npr. proizvodnja električne energije, toplotne energije, peleta, aktivnog ugljena, i slično.

Korisnicima šuma (poduzećima) se preporučuje razvijanje i proširivanje poslovno-proizvodnog asortimana proizvoda i usluga, te njihovo sveukupno korištenje u cilju povećanja prihoda i povećanja ukupne novostvorene vrijednosti, kao i osiguranja održivosti šumskih ekosustava i ispunjavanje promijenjenih zahtjeva društva u odnosu na šumske resurse.

Potrebno je dati podršku investitorima, stvoriti mehanizme i osigurati sredstva za realizaciju ovakvih projekata.

Dugoročna održivost šumskih ekosustava ne može se osigurati prihodom isključivo od drva. Interes vlasnika šuma, kao i svih ostalih zainteresiranih strana je korištenje ukupnih proizvodnih potencijala šuma.

Za osiguranje financijskih sredstava, koja je potrebno ulagati u šumske ekosustave neophodna je podrška i uključivanje institucija i cjelokupne društvene zajednice.

VII. ŠUMSKA TRANSPORTNA INFRASTRUKTURA

Podaci o šumskim komunikacijama za ovu Informaciju dostavljeni su iz 8 šumskogospodarskih poduzeća i ne sadrže podatke za Hercegovačko-neretvanski kanton. Prema ovim podacima ukupna dužina puteva koji otvaraju šume u FBiH u 2018. godini iznosi 11.692,1 km (za 38 km manje nego prema podacima koji su dostavljeni za 2017. godinu!), što predstavlja prosječnu **otvorenost od 9,5 m/ha**.

Od toga javni putevi čine cca 30%, a ostalo su šumski kamionski putevi. Šumska poduzeća su nadležna za planiranje, projektiranje, gradnju i održavanje šumskih kamionskih puteva.

Stupanj izgrađenosti mreže šumskih kamionskih puteva (ŠKP) i ostale šumske transportne infrastrukture (ŠKI) direktno utječe na racionalno i dugoročno održivo gospodarenje šumama.

Minimalna otvorenost planinskih predjela za racionalno gospodarenje šumskim resursima trebala bi biti 15 m/ha.

Prema preliminarnim rezultatima Druge državne inventure šuma ukupna otvorenost svih šuma i šumskih zemljišta u Federaciji BiH iznosi 9,3 m/ha.

Planiranje, projektiranje, gradnju i održavanje šumske transportne infrastrukture potrebno je urediti propisima, koji će unaprijediti i harmonizirati odnose u oblasti šumarstva i drugih sektorskih oblasti, a koji uređuju problematiku šumske transportne infrastrukture, te osigurati adekvatno i dugoročno financiranje u cilju dostizanja optimalne razine otvorenosti šuma izradom i realizacijom dugoročnih planova otvaranja.

Redovno održavanje šumskih kamionskih puteva se uglavnom ne radi već se povremeno radi građevinsko održavanje, koje se zbog nedostatka sredstava ne provodi u potpunosti već samo djelimično. Novogradnja šumskih kamionskih puteva takođe zbog nedovoljno sredstava nije u skladu sa tehničkim specifikacijama zbog čega i novoizgrađeni putevi brzo propadaju.

Šumska i građevinska mehanizacija kojom raspolažu šumskogospodarska društva uglavnom je zastarjela i nedostaju sredstva za nabavu novih efikasnijih mašina. U poduzećima koja koriste stare traktore poskupljuje se proizvodnja drvnih sortimenata, a izgradnja i rekonstrukcija ŠKP je otežana.

Ukupna dužina puteva koji otvaraju šume u FBiH, prema dostavljenim podacima u 2018. godini iznosi 11.692 km (za 38 km manje nego u 2017. god!!), što predstavlja prosječnu otvorenost od 9,5 km/1.000 ha.

Prosječna dužina šumskih puteva po kategorijama šuma i šumskih zemljišta u Federaciji BiH je neravnomjerno raspoređena po šumskogospodarskim područjima i manja je od optimalne, a naročito na površinama koje zahtijevaju intenzivnije uzgojne zahvate. Najveća otvorenost je u visokim šumama i iznosi 14,5 m/ha. Ove šume se uglavnom otvaraju radi njihove ekonomske isplativosti.

Stanje šumskih komunikacija na dan 31.12.2018. godine

KANTON	Dužina puteva (javni i šumskih) - km						Otvorenost - km/1000 ha					
	Visoke šume	Šumske kulture	Izdanačke šume	Goleti pogodne za pošumlj.	Neproduct. površine	Ukupno	Visoke šume	Šumske kulture	Izdanačke šume	Goleti pogodne za pošumlj.	Neproduct. površine	Ukupno
UNSKO-SANSKI	1.041,9	46,1	520,7	179,1	47,3	1.835,1	13,6	5,1	9,0	17,5	7,6	10,3
POSAVSKI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TUZLANSKI	599,6	25,8	215,3	15,2	16,5	872,4	13,3	8,8	18,6	25,8	5,0	12,1
ZENIČKO-DOBOJSKI	2.008,8	235,5	399,5	80,2	69,7	2.793,7	18,5	18,1	15,4	43,4	12,2	15,5
BOSANSKO-PODRINJSKI	207,7		220,6	36,6		464,9	21,8	0,0	29,8	76,0	0,0	18,8
SREDNJOBOSANSKI	1.387,7	237,4	260,7	109,1		1.994,9	13,6	13,5	9,0	23,3	0,0	10,9
HERCEG.-NERETVANSKI	No data											
ZAPADNOHERCEGOVAČKI	51,5	14,0	113,0	85,0		263,5	15,9	9,4	4,8	4,5	0,0	5,3
SARAJEVO	501,1	19,4	128,7	53,7	9,1	712,0	14,6	4,8	12,8	35,0	0,9	10,4
KANTON 10	1.562,1	0,0	478,0	715,4	0,0	2.755,5	18,7	0,0	10,3	7,5	0,0	9,7
UKUPNO	7.360,4	578,2	2.336,5	1.274,3	142,6	11.692,1	14,5	9,4	9,1	8,0	1,2	9,5

Analizom podataka o planovima izgradnje i rekonstrukcije šumskih kamionskih puteva po ŠGP za uređajne periode, utvrđen je veći procent realizacije planova rekonstrukcije puteva u odnosu na izgradnju.

U donjoj tablici su prikazani podaci o realizaciji plana izgradnje i rekonstrukcije ŠKP u 2018. godini.

Plan izgradnje novih ŠKP je realiziran sa 13,2% uz 13,4% od planiranih finansijskih sredstava, dok je plan rekonstrukcije postojeće primarne i sekundarne mreže ŠKP realiziran sa 43,8%, za što je utrošeno 55,2% planiranih finansijskih sredstava. Iz ovih podataka se ne može zaključiti da li je na putevima provedena rekonstrukcija ili tek sporadična sanacija kolovoza.

Ostvarena izgradnja i rekonstrukcija šumskih kamionskih puteva u 2018. i plan za 2019. godinu

Vrsta komunikacije	Plan za 2018. (km)	Ostvareno u 2018. (km)	% realizacije	Plan za 2018. (000 KM)	Ostvareno u 2018. (000 KM)	% realizacije	Plan za 2019. (km)	Plan za 2019. (000 KM)
Izgradnja	85,9	11,3	13,2	5.525,0	739,3	13,4	68,1	5.409,3
Rekonstrukcija	321,4	140,8	43,8	2.285,0	1.261,4	55,2	158,0	1.379,0
Ukupno:	407,3	152,1		7.810,0	2.000,7		226,1	6.788,3

Kontinuiranom analizom podataka koje dostavljaju poduzeća, primjećuje se značajnija nepodudarnost prikazanih planova za izgradnju i rekonstrukciju ŠKP u jednoj i izvještaja u sljedećoj godini.

Način evidentiranja podataka i izvještavanja, ne omogućuje dobijanje realne slike o stvarnom stanju šumskih kamionskih puteva. Izvještaji o održavanju postojeće mreže se iskazuju zbirno, odnosno prikazuje se ukupna dužina puteva na kojima je vršena sanacija i rekonstrukcija bez preciznih informacija o lokacijama, nazivu puteva na kojem su izvršeni radovi, te vrsti izvedenih radova. Pri tome se vrsta građevinskih radova na putu naziva rekonstrukcija, a sredstva koja su uložena nisu dovoljna ni za kvalitetnu sanaciju.

Imajući u vidu sve okolnosti i činjenice, podatke o otvorenosti šuma i šumskog zemljišta treba uzeti s rezervom.

Službeni podaci koji se odnose na sektor šumarstva trebaju biti adekvatno iskazani u skladu sa međunarodnim standardima, a evidentiranje i izradu kalkulacija u svim

segmentima poslovanja šumarskih poduzeća potrebno je provoditi na jedinstven i jednoobrazan način.

Za održivo gospodarenje šumskim resursima neophodno je značajno povećavanje i otvaranje ostalih šuma i šumskih zemljišta radi izvršavanja obveza provođenja intenzivnih uzgojnih i zaštitnih mjera, ali i radi proširenja asortimana proizvoda i usluga od šuma, kao i povećanja atraktivnosti šuma u cilju ispunjavanja ostalih funkcija šuma i promijenjenih zahtjeva društva u odnosu na šumske resurse. Multifunkcionalno šumarstvo treba osigurati uravnotežen odnos zadovoljenja potreba različitih interesnih grupa u odnosu na mnogobrojne funkcije šuma.

Optimalna otvorenost je konačni cilj kojem se teži u otvaranju šuma za koji je neophodno osigurati kontinuiran adekvatan priliv financijskih sredstava. S obzirom da korištenje ŠTI sukladno zakonskim propisima nikome ne može biti uskraćeno, svim korisnicima šumskih resursa kao javnog dobra potrebno je osigurati jednakopravnost kod korištenja, ali i svi korisnici trebaju participirati u troškovima njene gradnje i održavanja, srazmjerno koristi koju imaju njenim korištenjem.

Planiranje, projektiranje, gradnju i održavanje ŠTI potrebno je urediti propisima, koji će unaprijediti i harmonizirati odnose u oblasti šumarstva i drugih sektorskih oblasti, a koji uređuju problematiku ŠTI, te osigurati adekvatno i dugoročno financiranje u cilju dostizanja optimalne razine otvorenosti šuma izradom dugoročnih planova otvaranja i njihovom potpunom realizacijom.

U okviru GEF projekta „Održivo gospodarenje šumama i krajolikom“ i u procesu izrade Master plana šumskih komunikacija, šumskogospodarska poduzeća su prikupila podatke o šumskoj transportnoj infrastrukturi, koji će se koristiti za izradu dugoročne strategije planiranja u oblasti šumske transportne infrastrukture.

Uz ovu dugoročnu strategiju će se stvoriti mogućnosti za pravovremeno i transparentno tekuće i investicijsko održavanje i planiranje u oblasti šumske transportne infrastrukture.

VIII. ŠUMSKOUZGOJNI RADOVI

Pod šumsko-uzgojnim radovima ili biološkom obnovom šuma se podrazumijeva: priprema zemljišta za prirodno pomlađivanje, pošumljavanje neobraslog šumskog zemljišta sadnjom sadnica, pošumljavanje neobraslog šumskog zemljišta sjetvom sjemena, popunjavanje, njega i čišćenje šumskih kultura, prorjeđivanje sastojina, sanacija požarišta, prevođenje degradiranih sastojina u viši uzgojni oblik (melioracije degradiranih šuma), rekonstrukcija i konverzija izdanačkih šuma (melioracije izdanačkih šuma) i ostali radovi na podizanju, njezi i unapređenju stanja šuma.

Biološka obnova državnih šuma (šumskouzgojni radovi), čiji su obim i vrsta definirani važećom šumskogospodarskom osnovom, financira se iz prihoda koji korisnici državnih šuma ostvare prodajom šumskih drvnih proizvoda, prodajom ostalih proizvoda šume kao i iz drugih izvora. Također, biološka obnova državnih šuma (šumskouzgojni radovi) financirala se i iz sredstava koja su se do 06.12.2011. godine izdvajala sukladno članku 46. Uredbe o šumama („Službene novine Federacije BiH“ broj 83/09, 26/10 i 38/10) i koja su se uplaćivala na posebni račun Proračuna Federacije BiH i proračune kantona. Priliv ovih sredstava u Proračun Federacije BiH je bio slab, a prikupljena sredstva nisu nikako trošena.

Važno je napomenuti da su se u periodu do 2009. godine šumskouzgojni radovi financirali iz sredstava jednostavne reprodukcije šuma koja su korisnici državnih šuma po tada važećem Zakonu o šumama izdvajali u iznosu od 15% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskih drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šume. Pored toga, šumskouzgojni radovi su u tom periodu financirani i sredstvima koja su prema tada važećem Zakonu o šumama izdvajana po osnovu proširene reprodukcije šuma, gdje su korisnici državnih šuma izdvajali iznos od 3% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskih drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šuma, a svi gospodarski subjekti na teritoriju Federacije BiH iznos od 0,01 % od ukupno ostvarenog prihoda. Prethodno navedena sredstva koja su se izdvajala po osnovu proširene reprodukcije šuma su uplaćivana u Proračun Federacije BiH (dio ovih sredstava je u periodu do 2009. godine trošen nenamjenski, a u 2009. godini ta sredstva su u potpunosti utrošena nenamjenski) i proračune kantona u omjeru 20:80. Dio ovih sredstava se iz proračuna kantona uplaćivao za razvoj nerazvijenih dijelova općina.

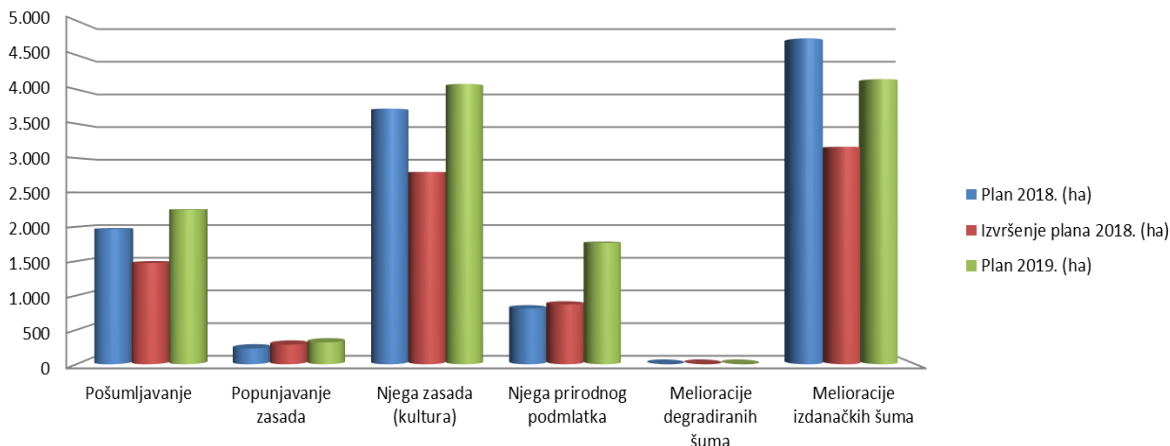
Plan i ostvarenje šumskouzgojnih radova u 2018. godini i plan za 2019. godinu

Vrsta šumskouzgojnih radova	2018.				2019.	
	Plan (ha)	Izvršenje (ha)	Sredstva		Plan ha	Sredstva KM
			Vlastita	Ostali izvori		
			KM			
Pošumljavanje	1.966,9	1.472,8	2.860.428,0	266.867,0	2.251,0	4.692.584
Priprema zemljišta za prirodno pomlađivanje	63,0	171,6	69.303,0	0,0	524,4	410.813
Popunjavanje prirodnog pomlatka	72,9	25,5	8.559,0	400,0	79,7	104.359
Popunjavanje zasada (kultura)	228,8	284,7	484.229,0	44.125,0	319,3	653.538
Njega zasada (kultura)	3.720,6	2.799,2	1.473.787,0	138.679,0	4.078,7	2.660.694
Njega prirodnog podmlatka	811,6	871,4	362.702,0	5.195,0	1.764,9	1.001.739

Melioracije degradiranih šuma	0,0	0	0	0	0,0	0
Melioracije izdanačkih šuma	4.742,0	3.164,6	62.457,0	0	4.149,0	5.000
UKUPNO	11.605,8	8.789,7	5.321.466,0	455.267,0	13.166,9	9.528.727,0

Sadni materijal (komada)	Utrošeno u 2018.			Plan za 2019.		
	Četinjače	Listače	Ukupno	Četinjače	Listače	Ukupno
	3.519.518	1.215.500	4.735.018	5.188.548	973.486	6.162.034

Plan i izvršenje šumskouzgojnih radova u 2018. godini i plan šumskouzgojnih radova u 2019. godini

Iz prethodnog dijagrama se vidi da se od šumskouzgojnih radova, kao i ranijih godina ponovno najviše planira i izvodi pošumljavanje, njega zasada (kultura) i melioracije izdanačkih šuma. Međutim, za melioracije degradiranih šuma (visokih i izdanačkih) je indikativno da u odnosu na raniji period u prošloj godini ništa nije bilo planirano, što je izuzetno nepovoljno kada se ima u vidu njihov značaj u unapređenju stanja šuma i korištenja potencijala zemljišta u smislu povećanja proizvodnje šumskih drvnih sortimenata. Nadalje, realizacija plana većine šumskouzgojnih radova za 2018. godinu kreće se u rasponu od 35 %-75 % (zavisno od vrste šumskouzgojnih radova) što je znatno manje u odnosu na 2017. godinu (60-95 %). Izuzetak su popunjavanje zasada i njega prirodnog podmlatka gdje u 2018. godini imamo realizaciju iznad planiranog i to posebno kod popunjavanja zasada.

Plan većine šumskouzgojnih radova za 2019. godinu (osim melioracija degradiranih šuma i melioracija izdanačkih šuma) je znatno veći u odnosu na plan za prošlu 2018. godinu. Također, može se istaknuti i pozitivna činjenica da je ovogodišnji plan pojedinih vrsta šumskouzgojnih radova (pošumljavanje, njega kultura i njega prirodnog podmlatka) najveći u zadnjih pet godina. Međutim, za melioracije degradiranih šuma i za ovu godinu ponovo nije ništa planirano.

Analizom podataka o utrošku finansijskih sredstava za šumskouzgojne radove u zavisnosti od njihovog izvora (vlastita sredstva i/ili sredstva iz ostalih izvora), možemo vidjeti da je u 2018. godini znatno povoljniji odnos u korist vlastitih sredstava (11:1) za razliku od onoga u 2017. godini (4:1). Međutim, ukupni iznos utrošenih vlastitih sredstava za šumskouzgojne radove u periodu 2014.–2018. je u padu za oko 25%.

Za pošumljavanje i popunjavanje u 2018. godini je potrošeno ukupno 4.735.018 sadnica što je za oko 6 % manje od planiranog, što se odnosi samo na potrošnju sadnica četinjača (oko 20 % manje od planiranog). Potrošnja sadnica listača je veća za oko 40%

od planiranog, tako da je planirani omjer četinjača i listača (85:15) znatno poboljšán u korist listača (75:25), što je u skladu sa kontinuiranom preporukom Ministarstva da se poveća udio listača (bukva, hrast, plemenite listače i voćkarice) u omjeru smjese u skladu sa omjerima smjese gazdinskih klasa iz šumskogospodarskih osnova poštujući i distribuciju pojedinih vrsta drveća. Međutim, prema planu utroška sadnog materijala za 2019. godinu ponovno nije uvažena prethodno pomenuta preporuka Ministarstva, jer je u ukupno planiranoj količini sadnica za 2019. godinu zadržán prošlogodišnji omjer između četinjača i listača (85:15).

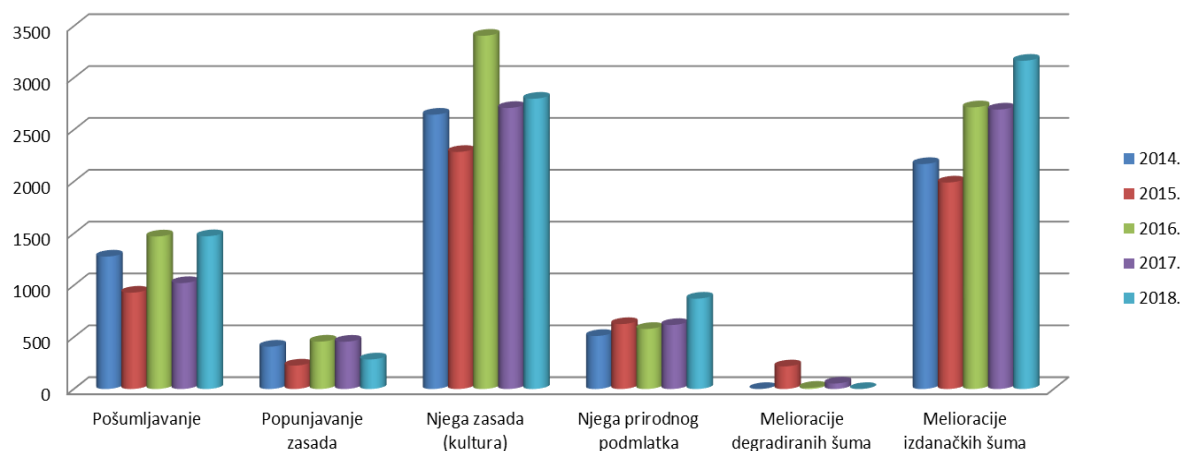
Dinamika određenih vrsta šumskouzgojnih radova za period od 2014. do 2018. godine:

Vrsta šumskouzgojnih radova	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
	ha	ha	ha	ha	ha
Pošumljavanje	1.277	929	1.471	1.021	1.473
Popunjavanje zasada	408	226	457	456	285
Njega zasada (kultura)	2.645	2.286	3.406	2.710	2.799
Njega prirodnog pomlatka	511	626	579	617	871
Melioracije degradiranih šuma	0	218	12	53	0
Melioracije izdanačkih šuma	2.169	1.991	2.716	2.695	3.165
UKUPNO	7.010	6.277	8.641	7.552	8.593

Utrošena sredstva (KM)	7.109.704	6.521.073	6.624.095	5.509.813	5.321.466
------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

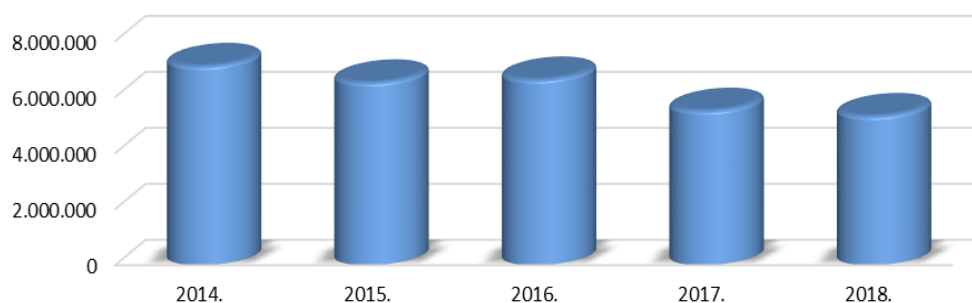
Utrošeni sadni materijal (komada)	Vrsta drveća	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
	Četinjače		3.341.587	3.883.278	2.934.750	2.996.003
Listače		390.036	271.092	781.088	631.686	1.215.500
Ukupno		3.731.623	4.154.370	3.715.838	3.627.689	4.735.018

Dinamika šumsko-uzgojnih radova (ha) u periodu od 2014. do 2018. god.

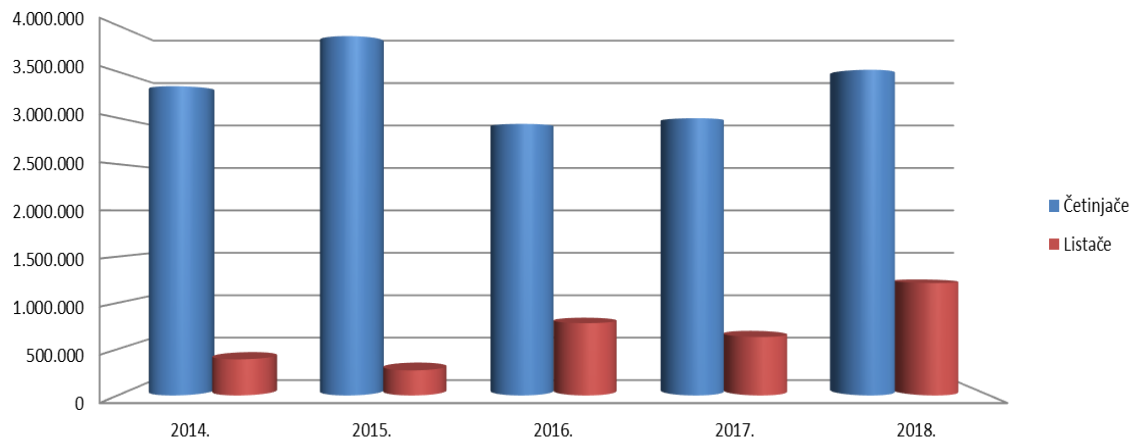
Podaci o izvršenju pojedinih šumskouzgojnih radova (pošumljavanje, njega zasada (kultura), njega prirodnog podmlatka i melioracije izdanačkih šuma) u periodu od 2014. do 2018. godine, ukazuju da je u 2018. godini došlo do znatnijeg povećanja obima tih radova u odnosu na 2017. godinu i do sada je najveće u proteklom petogodišnjem periodu (osim njega zasada u 2016. godini). Generalno gledajući, pozitivna je činjenica određeno povećanje obima pojedinih šumskouzgojnih radova u 2018. godini u odnosu na prethodnu 2017. godinu (posebno pošumljavanja i njega zasada kao dviju najznačajnijih vrsta šumskouzgojnih radova), naročito ako se u vidu ima loše stanje u oblasti šumarstva uzrokovano, prije svega, nepostojanjem zakonske regulative u ovoj oblasti na razini Federacije BiH, ali i općom ekonomskom krizom i slabijim ukupnim rezultatima poslovanja.

**Dinamika utroška finansijskih sredstva (KM) za šumskouzgojne radove
u periodu od 2014. do 2018. godine**

Imajući u vidu činjenicu da je ukupni obim šumskouzgojnih radova u periodu od 2002. do 2015. godine uglavnom imao opadajući karakter, kao i činjenicu nenamjenskog trošenja većeg dijela finansijskih sredstava prikupljenih u ovu svrhu u Proračun Federacije BiH i proračune pojedinih kantona u periodu od 2002.-2009. godine, može se konstatirati da je i dalje nužno inzistirati da kantonalna šumskogospodarska društva povećavaju iznose sredstava za biološku obnovu šuma kao i da se sredstva namjenski prikupljena u Proračunu Federacije BiH i kantona konačno počnu trošiti u ovu svrhu u punom iznosu.

Dinamika potrošnje sadnog materijala (komada)
u periodu od 2014. do 2018. godine

IX. SJEMENARSTVO I RASADNIČARSTVO

1. Sjemenarstvo

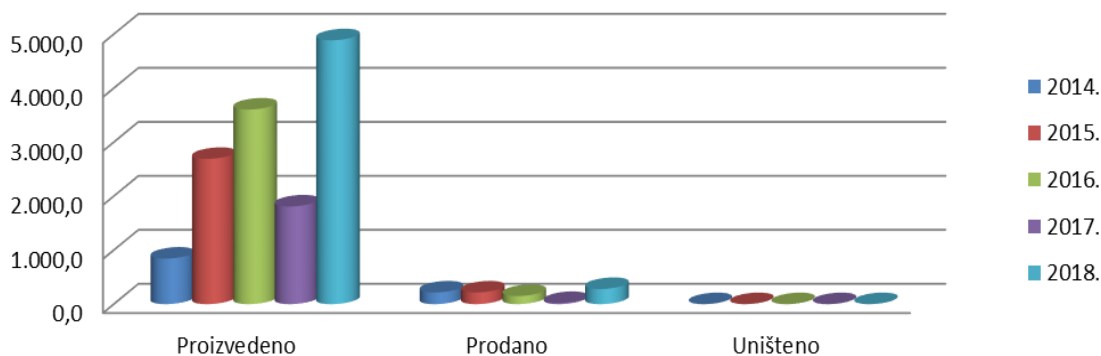
Proizvodnjom sjemena, odnosno sakupljanjem sjemena može se baviti pravna osoba koja sukladno Zakonu o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine Federacije BiH“ broj 71/05 i 08/10) upisano u Registar proizvođača sjemena, koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo i u koji je trenutno upisano pet proizvođača šumskog i hortikulturnog sjemena.

Registrirani proizvođači, odnosno sakupljači šumskog i hortikulturnog sjemena obvezni su do 31. ožujka obavijestiti Ministarstvo i Federalnu upravu za šumarstvo o količini proizvedenog, prodanog i uništenog sjemena u prethodnoj godini po vrsti i vremenu proizvodnje sjemena. Na temelju dobijenih izvještaja u 2018. godini je proizvedeno, prodano i uništeno šumskog i hortikulturnog sjemena u sljedećoj količini:

Br.	Vrsta		Proizvedeno sjemena (kg)	Prodano sjemena (kg)	Uništeno sjemena (kg)
	Latinski naziv	Narodni naziv			
1	Abies alba	Obična jela	1.814,3	81,0	0,0
2	Picea abies	Smrča	172,0	63,0	0,0
3	Pinus sylvestris	Bijeli bor	45,5	15,0	0,0
4	Pinus nigra	Crni bor	43,0	37,0	0,0
5	Fagus sylvatica	Bukva	606,0	25,0	0,0
6	Quercus petraea	Hrast kitnjak	1.825,0	50,0	0,0
7	Acer pseudoplatanus	Gorski javor	285,0	10,0	0,0
8	Fraxinus excelsior	Bijeli jasen	35,0	0,0	0,0
9	Tilia platyphyllos	Lipa velikolisna	22,0	0,0	0,0
10	Prunus avium	Divlja trešnja	40,0	0,0	0,0
UKUPNO			4.887,8	281,0	0,0

Prije stavljanja u promet sjeme mora biti dorađeno, što podrazumijeva: njegovo sušenje, trušenje, čišćenje, umjeravanje (kalibriranje), određivanje kvalitete, prema potrebi zaštita zaštitnim sredstvima, pakiranje, plombiranje i deklariranje. Dorađivanje sjemena vrši pravno lice koje je registrirano i upisano u Registar dorađivača sjemena, koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo i u koji je trenutno upisano samo dva dorađivača. Kontrolu kvalitete šumskog i hortikulturnog sjemena na području Federacije BiH vrši Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu koji je jedini registriran i upisan u Registar laboratorija za kontrolu kvalitete sjemena šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo. Za uvoz sjemena i sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja na području Federacije BiH registrirano je pet pravnih lica upisanih u Registar uvoznika šumskog i hortikulturnog sjemena i šumskog i hortikulturnog sadnog materijala, koji se također vodi kod Federalne uprave za šumarstvo.

**Dinamika proizvodnje, prodaje i uništenja sjemena (kg)
šumskih vrsta drveća i grmlja
u periodu od 2014. do 2018. godine**

Iz prethodnog dijagrama se vidi da se trend rasta proizvodnje sjemena u periodu od 2014.–2016. godine (koji je u 2017. godini bio naglo prekinut) ponovno nastavio i u prošloj 2018. godini gdje je zabilježeno uvećanje proizvodnje u odnosu na 2017. godinu za oko 60%. Trend opadanja prodaje sjemena je prekinut u 2018. godini gdje je zabilježen znatan porast prodaje sjemena. Uništavanja sjemena u navedenom periodu nije bilo.

2. Rasadničarstvo

Proizvodnjom sadnog materijala se može baviti pravna osoba koja je sukladno Zakonu o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine Federacije BiH“ broj 71/05 i 08/10) upisana u Registar proizvođača sadnog materijala koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo i u koji je trenutačno upisano devet proizvođača sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja od kojih se neki proizvodnjom sadnog materijala bave u više rasadnika. Proizvodnja sadnog materijala u tijeku vegetacije podliježe dva puta obveznom stručnom pregledu koji vrši Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu kao jedina ovlaštena ustanova za područje Federacije BiH.

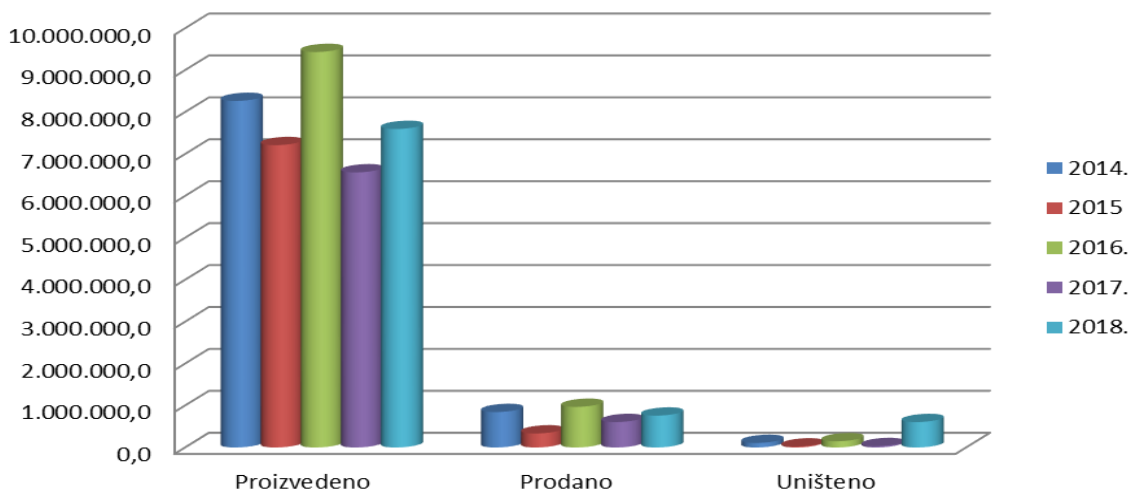
Registrirani proizvođači sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja su obvezni najmanje jednom godišnje obavijestiti Ministarstvo i Federalnu upravu za šumarstvo o količini proizvedenog, prodanog i uništenog sadnog materijala. Na temelju dobijenih izvještaja u 2018. godini je proizvedena, prodana i uništena sljedeća količina sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja:

Br.	Vrsta		Proizvedeno sadnica	Prodano sadnica	Uništeno sadnica
	Latinski naziv	Narodni naziv	kom.	kom.	kom.
1	Abies alba	Obična jela	390.430	3.002	0
2	Picea abies	Smrča	2.532.013	50.666	136.240
3	Picea omorica	Pančićeva omorika	70	81	0
4	Pinus sylvestris	Bijelibor	2.787.489	302.382	332.710
5	Pinus nigra	Crnibor	1.240.740	266.100	86.445
6	Quercus petraea	Hrast kitnjak	146.954	11.965	6.800
7	Acer pseudoplatanus	Gorski javor	244.060	9.555	26.500

8	Fraxinus excelsior	Bijeli jasen	89.518	469	0
9	Fraxinus angustifolia	Poljski jasen	6.000	6.500	2.400
10	Ulmus montana	Gorski brijest	700	0	0
11	Castanea sativa	Pitomi kesten	5.000	448	0
12	Aesculus hippocastanum	Divlji kesten	3.000	804	760
13	Prunus avium	Divlja trešnja	793	1.312	425
14	Robinia pseudoacacia	Bagrem	5.800	4.210	800
15	Hortikulture vrste drveća i grmlja		144.782	102.331	12.126
UKUPNO			7.597.349	759.825	605.206

Analizirajući prethodno navedene podatke može se zaključiti da oko 92% proizvedenog sadnog materijala u prošloj godini otpada na sadni materijal četinjača, dok je kod prodaje taj procent u korist četinjača 82% u odnosu na listače. Kod uništavanja sadnog materijala odnos između četinjača i listača je 92:8. Osim toga, podaci u prethodnoj tablici pokazuju da je oko 98% proizvedenog sadnog materijala u prošloj godini sadni materijal šumskih vrsta drveća i grmlja, dok je kod prodaje taj procent oko 86% u odnosu na hortikulture sadni materijal. Podaci o količini uništenog sadnog materijala ukazuju da na uništeni sadni materijal šumskih vrsta drveća i grmlja otpada oko 98%.

Dinamika proizvodnje, prodaje i uništenja sadnog materijala (komada) šumskih vrsta drveća i grmlja u periodu od 2014. do 2018. godine

Prema podacima prikazanim u prethodnom dijagramu, prije svega uočavamo da je u 2017. godini trend smanjenja i proizvodnje i prodaje sadnog materijala bio nastavljen, da bi u 2018. godini ponovo bio prekinut, ali ne u onoj količini kao u 2016. godini. Također, jasno se uočava da je višegodišnji trend smanjenja uništenog sadnog materijala u prošloj godini prekinut značajnim porastom uništene količine sadnog materijala (izuzevši 2016. godinu), a naročito pojedinih vrsta četinjača: smrče i bijelog bora.

X. INTEGRALNA ZAŠTITA ŠUMA

Integralna zaštita šumskih ekosustava podrazumijeva primjenu svih raspoloživih metoda i sredstava koji mogu pružiti odgovarajuću zaštitu u određenim objektima od štetnog utjecaja svih biotičkih i abiotičkih čimbenika, koji se primjenjuju istovremeno ili sukcesivno. Integralna zaštita šuma ujedno predstavlja i razumijevanje odnosa čovjeka prema šumi, razumijevanje složenosti šumskih ekosustava i interakcijskog djelovanja njegovih gradivnih elemenata, pri čemu uklanjanje jednog štetnog agensa može prouzročiti druge negativne pojave. Ugroženost šuma i šumskog zemljišta na području Federacije BiH je rezultat različitih pojava kao što su: šumski požari, biljne bolesti i štetočine, neplanska i nezakonita sječa šuma, eksploatacija mineralnih resursa, hidroakumulacije, klizišta kao i kontaminacija minama. Šumarski stručnjaci koji se bave zaštitom šuma, uposleni u Kantonalnim šumskogospodarskim društvima, odnosno šumarijama, koji gospodare državnim šumama, kontinuirano se bore sa potkornjacima, šumskim požarima, klizištima, ledolomima, snjegolomima, vjetroizvalama, a povremeno i sa gubarom, borovim četinjakom, žutotrbom (zlatokraj), smeđom borovom osom, a zabilježena je i značajna pojava opasnog štetnika kestenove ose šiškarice na području Unsko–sanskog kantona.

1. Zaštita od štetočina

U posljednje četiri godine na području Hercegovačko-neretvanskog kantona velike štete je pričinio štetnik *Euproctis chrysorrhoea* – žutotrba ili zlatokraj, koji je stalno prisutan u području hrastovih šuma. S obzirom da je štetnik napao veliko područje od cca 8.000,00 ha, te da je intezitet napada izrazito jak, procjenjuje se da će gradacija ovog štetnika potrajati i u narednim godinama, da će se napadnuta površina znatno proširiti, neophodno je hitno provođenje predloženih mjera - (mehaničkih, kemijskih i bioloških). Koordinacijski tim šumskogospodarskog društva HNK je napravio procjenu troškova aviotretiranja za napadnuto područje na općinama Prozor–Rama i Jablanica i oni iznose 722.276 KM.

Opasni štetnik - kestenova osa šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*) pojavila se kod nas 2014. godine dok je napad širih razmjera zabilježen u proljeće 2015. kao i u 2016. godini na prostoru šuma pitomog kestena „Unsko–sanskog kantona“.

U pogledu zaštite šuma od biljnih bolesti i drugih patogenih organizama koji ugrožavaju šumu i šumske komplekse vršeno je kontinuirano praćenje stanja iz domena blagovremenog uočavanja i identifikacije pojave biljnih bolesti i izvještavanje mjesno nadležnih šumarija o pojavi biljnih bolesti i lokalitetima na kojima se pojavljuju.

Uglavnom se provode aktivnosti na zaštiti sastojina četinjača od napada potkornjaka, a mjere po navedenom osnovu provode kantonalna šumskogospodarska društva.

Štete od nepogoda u 2014. godini evidentirane su u šumama na području Srednjobosanskog kantona gdje su pored šteta od poplava, klizišta i dr. evidentirane i štete nastale negativnim djelovanjem insekata (potkornjaka i žutotrbe), tako da je samo po osnovu štetnog djelovanja žutotrbe (*Euproctis chrysorrhoea*) evidentirana značajna šteta na šumi koju su nadležne šumarske službe kantonalnog šumskogospodarskog društva procijenile u iznosu od cca 1,36 milijuna KM, a koja je nastala kao posljedica defolijacije–golobrsta hrastovih šuma gdje su u zavisnosti od područja, inteziteta napada, vrste i tipa šumskih sastojina uočene i masovne pojave navedenog insekta. Na temelju svih saznanja, ranijih informacija i na temelju vlastite procjene zdravstvenog stanja šuma, te procjene brojnosti i kretanja štetnih insekata kao i mogućih negativnih

posljedica njihovog djelovanja, Stručno tijelo–krizni stožer će predložiti i stručno verificirati mjere na zaštiti šuma od žutotrbe sa dinamikom realizacije koju je moguće i prioritarno potrebno provoditi na zaštiti šuma.

Nastavljen je intenzivni rad ministarstava, kantonalnih uprava za šumarstvo i šumskogospodarskih društava na suzbijanju i kontroli štetnika i u 2018. godini, te je unaprijed u određenom obimu planiran i za 2019. godinu.

2. Čuvanje šuma

Poslove čuvanja šuma vrše kantonalne uprave za šumarstvo putem čuvarske službe. Sukladno Zakonu o šumama iz 2002. godine u potpunosti je formirano osam kantonalnih uprava za šumarstvo i to u: Unsko–Sanskom, Posavskom, Zeničko–Dobojskom, Bosansko-Podrinjskom, Srednjobosanskom, Hercegovačko–Neretvanskom, Kantonu Sarajevo i Kantonu 10.

U Zapadnohercegovačkom kantonu u kantonalnoj upravi za šumarstvo uposleni su čuvari šuma, a u 2018. godini 14 čuvara šuma podnijeli su samo jednu prekršajnu prijavu. U Tuzlanskom kantonu formirana je direkcija, ali još nije preuzela poslove čuvanja šuma, odnosno nema direktnog terenskog nadzora nad gospodarenjem šumama. Do konačnog formiranja kantonalne uprave za šumarstvo, poslove na čuvanju šuma obavljaju lugari po lugarskim rejonima uposleni u JP „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj.

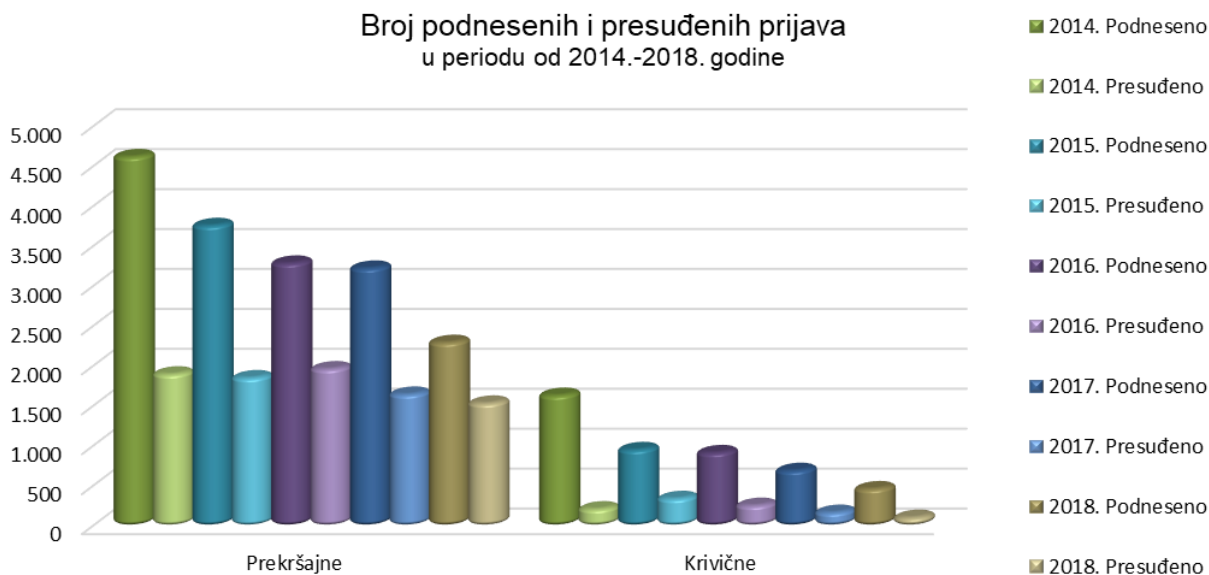
U tablici ispod navedeni su podaci o broju podnesenih i presuđenih krivičnih prijava za bespravne sječe, bespravni promet, bespravno zauzeto zemljište.

Broj podnesenih i presuđenih prekršajnih i krivičnih prijava u Federaciji BiH (kom)

Godina		Prijave		
		Prekršajne	Krivične	Ukupno
2014.	Podneseno	4.624	1.636	6.260
	Presuđeno	1.903	214	2.117
2015.	Podneseno	3.762	956	4.718
	Presuđeno	1.856	344	2.200
2016.	Podneseno	3.291	918	4.209
	Presuđeno	1.968	258	2.226
2017.	Podneseno	3.228	695	3923
	Presuđeno	1.650	171	1.821
2018.	Podneseno	2.298	466	2.764
	Presuđeno	1.538	107	1.645

U 2018. godini broj podnesenih prekršajnih i krivičnih prijava iznosio je 2.764, a presuđeno je 1.645 predmeta, odnosno 59,52 % od podnesenih prijava. Podatke nisu dostavile Kantonalne uprave za šumarstvo iz Mostara, Kantona 10 i Odžaka, tako da se gore navedeni podaci odnose na sedam kantona za koje su dostavljeni podaci.

Broj podnesenih i presuđenih prijava
u periodu od 2014.-2018. godine

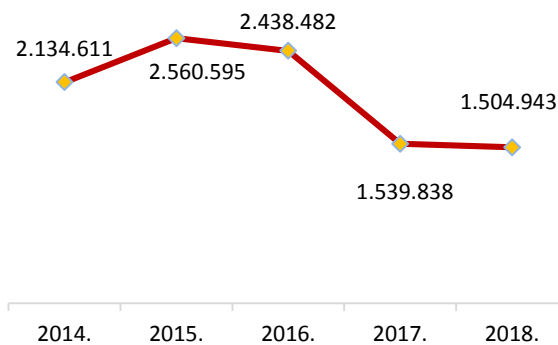
Podaci o prijavama, količini i vrijednosti drva u periodu 2014. – 2018. godine

Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Iznos štete po prijavama (KM)	1.662.918	1.332.674	1.350.851	1.169.484	728.982
Iznos kazni (KM)	268.933	343.649	434.600	379.964	565.755
Naplaćeni iznos (KM)	14.597	18.514	39.046	27.012	19.620

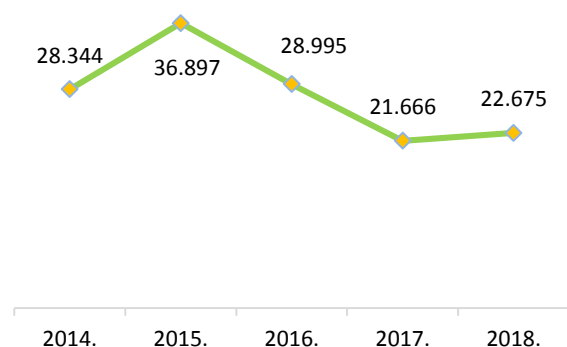
Štete po osnovu drvene mase	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Količina (m ³)	28344	36897	28995	21.666	22.675
Vrijednost (KM)	2.134.611	2.560.595	2.438.482	1.539.838	1.504.943

Od ukupne štete po prijavama u iznosu od 728.982 KM u 2018. godini naplaćen je iznos od 19.620 KM ili 0,027%, dok je iznos kazni po prijavama za Federaciju BiH, odnosno sedam kantona, zabilježen u visini od 565.755 KM.

Vrijednost šteta po prijavama u KM
u periodu od 2014. do 2018. godine

Količina šteta (m³)
u periodu od 2014.-2018. godine

Mali broj presuda i kazni su kontraproduktivni i predstavljaju poticaj šumokradicama. Postavlja se pitanje svrhe podnošenja prijave, odnosno izlaganja čuvara šuma opasnosti kada ostali organi uprave i sudska vlast ne štite državnu imovinu, odnosno ne rješavaju pravovremeno krivične i prekršajne prijave podnesene zbog nelegalne sječe šume, uzurpacije/bespravno zauzete površine državne šume i šumskog zemljišta, eksploatacije industrijskih mineralnih sirovina i sl. Lošom organizacijom čuvarske službe u upravama za šumarstvo koje su uspostavljene, neopremljenošću ljudi i neažurnošću pravosudnih organa dovodi se u pitanje i realizacija vladinog "Akcijskog plana za suzbijanje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva i drvne industrije u Federaciji BiH". Ova situacija je prisutna na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine duži niz godina, odnosno u poratnom periodu.

3. Protupožarna zaštita

Požari u Federaciji BiH su česta pojava i sa sobom donose neprocjenjive štete unatoč činjenici da ovo područje u europskim okvirima nije u kategoriji visoko rizičnih. Posebno česti i katastrofalni šumski požari bili su tijekom 1999., 2000., 2003., 2007. i 2012. godine. Direktno štete obuhvaćaju gubitak drvne zalihe, prizemne vegetacije i ostalih proizvoda šume, te troškove gašenja i sanacije odnosno rekultiviranja požarišta. Indirektno štete predstavljaju štete svih vidova promjena staništa i gubitka svih polivalentnih funkcija šuma, one su mnogostruko veće od direktnih šteta, ali se kod nas još uvijek ne iskazuju.

Veličina štete ovisi o starosti i površini šume, vrstama drveća, odnosno vegetacije, te o vrsti požara i njegovoj jačini. Ugroženost pojedinih područja od šumskih požara je različita. Požar nanosi najveće štete u tek podignutim kulturama i mladim sastojinama, koje za kratko vrijeme potpuno uništi. Požari zahtijevaju zajedničko djelovanje svih nadležnih institucija kao i čitave društvene zajednice. Treba naglasiti potrebu izdvajanja značajnih finansijskih sredstava za uspostavu kvalitetnog sustava protupožarne zaštite koji objedinjuje prevenciju, kontrolu i sanaciju opožarenih površina. S aspekta ekonomske štetnosti požari nanose znatne gubitke poduzećima šumarstva uništavajući drvo i drvne sortimente te izlažući ih dodatnim troškovima sanacije požarišta i podizanja novih zasada.

Organizacija zaštite od požara u Federaciji BiH ostvaruje se putem Kantonalnih uprava za šumarstvo, šumskogospodarskih društava i Uprava civilnih zaštita na razini

kantona. Protupožarna zaštita se sprovodi putem godišnjih Planova zaštite šuma od požara sa slijedećim sadržajem:

- osnovni podaci o šumskom kompleksu,
- procjena ugroženosti šuma od požara,
- preventivne mjere zaštite šuma od požara,
- organizacija zaštite šuma od požara i formiranje operativnog stožera za gašenje požara,
- osmatranje i obavještanje,
- način upravljanja ljudstvom i vatrogasnim jedinicama, te njihovo međusobno djelovanje,
- tehnička oprema i sredstva za gašenje požara,
- putevi,
- način i mjesto za snabdijevanje vodom i
- nadzor nad mjerama zaštite od požara.

Budući da već devet godina nema Zakona o šumama na federalnoj razini, važeća zakonska legislativa u Federaciji BiH koja se, između ostaloga, odnosi i na protupožarnu zaštitu je sljedeća: Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 39/03 i 22/06), Procjena ugroženosti Federacije BiH od prirodnih ili drugih nesreća (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 41/05), Plan zaštite i spašavanja Federacije BiH od prirodnih ili drugih nesreća (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 40/08), Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 64/09).

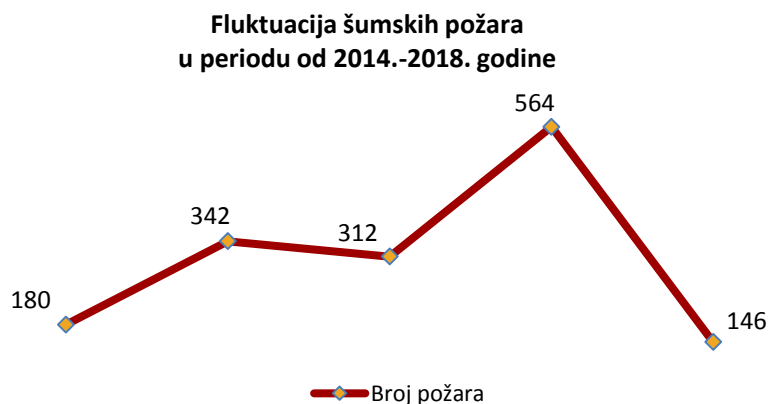
Odredbama Pravilnika o sadržaju planova za zaštitu šuma od požara (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 21/04) regulirana su pitanja u pogledu zaštite šuma od požara. Ovaj Pravilnik stavljen je izvan snage jer je donesen na temelju Zakona o šumama iz 2002. godine, ali se primjenjuje po inerciji. Ovime se propisuju tehničke, preventivno-uzgojne i druge mjere zaštite šuma od požara, koje su za državne šume dužna provoditi kantonalna šumskogospodarska društva, a kantonalne uprave za šumarstvo (formirane u okviru kantonalnih ministarstava nadležnih za šumarstvo) za privatne šume, te ostali nositelji prava gospodarenja šumama i šumskim zemljištem, u cilju smanjenja opasnosti od nastanka i širenja šumskih požara i ranog otkrivanja i dojave šumskog požara, te pravovremenog djelovanja u lokaliziranju i gašenju šumskih požara. Ovim propisima utvrđene su obveze šumskogospodarskih društava (ŠGD)/poduzeća šumarstva koja gospodare šumama u državnom vlasništvu i vlasnika šuma da poduzimaju i provode mjere zaštite šuma od požara. U pogledu zaštite šuma poseban značaj se daje provođenju preventivnih mjera zaštite.

Podaci o šumskim požarima u periodu od 2014. do 2018. godine

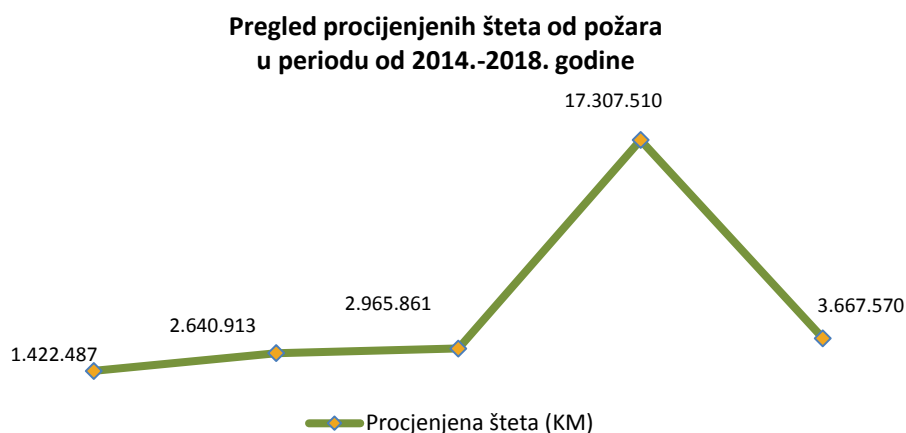
POŽARI	2014. god.	2015. god.	2016. god.	2017.god.	2018.god.
Broj požara	180	342	312	564	146
Opožarena površina (ha)	377	7.227	4.102	26.858	1.467
Izgorjela drvna masa (m ³)	1.158	7.735	2.835	51.658	87
Izgorjele sadnice (kom)	103.795	122.716	80.470	153.621	90.100
Procjenjena šteta (KM)	1.422.487	2.640.913	2.965.861	17.307.510	3.667.570

Požarna 2017. u posljednjih pet godina je ekstremna u smislu pričinjenih šteta u šumama Federacije BiH s obzirom na broj požara, opožarenu površinu i procijenjene

štete, naročito u Hercegovini na području općine Konjic. Procijenjene štete na području Federacije BiH iznose 17.307.510,00 KM.

U požarnoj 2017. godini, koja je bila ekstremna u petogodišnjem periodu registrirano je 564 šumskih požara, opečarena površina iznosi 26.585,00 ha, pricinjene štete na drvnjoj masi iznose 51.658 m³, izgorjelo ili oštećeno usljed požara je 153.621 sadnica, dok je 2018. godini zabilježen znatno manji broj požara (146), opečarena površina 1.467 ha, izgorjela drvna masa 87 m³, oštećene/izgorjele sadnice 90.100 komada i procijenjena šteta na cca 3.667.570 KM.

Indirektne štete na šumskim ekosustavima izazvane požarima su znatno veće i po svjetskim parametrima dostižu od 10 do 17 puta veću vrijednost u odnosu na direktne štete. Formiranjem kantonalnih šumskogospodarskih društava i kantonalnih uprava za šumarstvo i njihova dobra suradnja i koordinacija, sa predhodno izrađenim kvalitetnim Godišnjim planom zaštite šuma od požara značajno mogu utjecati na smanjenje broja i veličinu šteta od požara. Opremanje protupožarnom opremom, edukacijom kadrova, dobrom suradnjom sa vatrogasnim jedinicama, postavljanjem osmatrača požara i drugim aktivnostima mogu se kvalitetnije zaštititi šumski ekosustavi. Većina požara je izazvana od strane čovjeka, ali pravovremenim akcijama uposlenih u poduzećima šumarstva i u kantonalnim upravama za šumarstvo (interventne grupe), te

pravovremenim djelovanjem profesionalnih i dragovoljnih vatrogasnih brigada mogu se spriječiti veće štete.

XI. POKAZATELJI POSLOVANJA

Pokazatelji poslovanja poduzeća šumarstva su prikazani za 9 kantona u kojima su Skupštine kantona formirale kantonalna šumskogospodarska društva.

U Posavskom kantonu nije bilo značajnih aktivnosti u državnim šumama, a poslove gospodarenja zbog male površine obavlja kantonalna uprava za šumarstvo.

Pokazatelji poslovanja za 2018. godinu

Pokazatelji poslovanja devet poduzeća šumarstva su prikazani kroz osnovne elemente poslovanja kako slijedi:

Elementi poslovanja	
Ukupni prihod	184.819.053,00 KM
Prihod od drva	173.890.218,00 KM
Troškovi poslovanja	177.865.486,00 KM
Troškovi proizvodnje	160.612.960,00 KM
Dobit	8.218.085,00 KM
Gubitak	-1.597.440,00 KM
Potraživanja na dan 31.12.2018. godine	10.787.620,00 KM
Dugovanja na dan 31.12.2018. godine	25.292.534,00 KM
Prosječni broj uposlenih radnika	4285 osoba
Prosječna plaća	943,50 KM
Prosječna ostvarena cijena šumskih sortimenata	77,66 KM/m ³

Veliki udio troškova poslovanja u ukupnom prihodu prouzročen je nizom negativnih čimbenika od kojih su najznačajniji:

- zbog ranije devastacije loša kvalitetna struktura šuma, posebno šuma listača,
- mala i nepovoljna otvorenost šuma, šumskim kamionskim putevima,
- nedostatak kvalitetnih firmi za izvođenje radova u šumarstvu,
- dotrajala i zastarjela sredstava rada,
- višak uposlenog režijskog osoblja, a nedostatak proizvodnog,
- nepovoljna kvalifikacijska, starosna i zdravstvena struktura radne snage,
- rješavanje kadrovskih i socijalnih pitanja zapošljavanjem u šumarstvu i
- stranačka – partijska upošljavanja.

Neophodno je omogućiti menadžmentu šumskogospodarskih društava nezavisnost, posebno od utjecaja lokalne i kantonalne politike, te stvaranje uvjeta za poslovanje na zdravim ekonomskim osnovama. Tržišni uvjeti rada pokazat će sposobnost menadžmenta, a sposobni menadžment će u kratkom roku ostvariti znatno bolje rezultate poslovanja. Dobri poslovni rezultati omogućit će veći prihod i dobit uz obvezu strogog pridržavanja odredbi planova šumskogospodarskih osnova. Na ovaj način bi se stvorila materijalna osnova za zbrinjavanje invalida rada i viška radnika. Dio dobiti bi vlasnik šuma-Federacija BiH i korisnici-kantoni mogli usmjeriti u razvoj, kako na lokalnoj, tako i na razini kantona i Federacije Bosne i Hercegovine.

Pokazatelji poslovanja za period od 2014. do 2018. godine

Elementi poslovanja	Jedinica mjere	2014. god.	2015. god	2016. god	2017. god	2018. god
Ukupni prihod	KM	161.178.900	162.786.953	172.279.404	170.414.924	184.819.053
Prihod od drveta	KM	145.679.993	147.100.649	157.697.557	159.468.289	173.890.218
Realizirani etat	m ³	2.365.389	2.430.750	2.488.759	1.887.156	2.379.721
Prosječna cijena	KM/m ³	62	61	63	85	78
Troškovi poslovanja	KM	164.434.966	163.375.065	162.931.586	168.292.396	177.865.486
Troškovi proizvodnje	KM	145.211.185	145.273.639	150.899.386	142.499.275	160.612.960
Troškovi proizvodnje	KM/m ³	61	60	61	76	67
Dobit	KM	1.027.166	1.581.853	7.695.907	6.199.725	8.218.085
Gubitak	KM	4.401.428	2.273.639	0	3.940.850	-1.597.440
Potraživanja 31.12.	KM	36.087.851	34.577.428	15.547.332	107.572.534	10.787.620
Dugovanja 31.12.	KM	22.209.928	34.449.478	36.645.543	27.893.921	25.292.534
Broj uposlenih	radnik	4.084	4.101	4.022	4.072	4.285
Prosječna plaća	KM	928	889	943	936	944

U 2018. godini potraživanja od kupaca iznose preko 10,787 milijuna KM i znatno su manja u odnosu na predhodnu godinu. Ovo je dodatni problem u poslovanju šumskogospodarskih društava, jer su im blokirana sredstva za ulaganja i kupnju novih sredstava rada i opreme, odnosno ulaganja u predhodno planirane aktivnosti u tekućoj godini.

Dugovanja prema dobavljačima su znatno veća u odnosu na potraživanja i iznose preko 25,292 milijuna KM odnosno oko 13,67% od ukupnog prihoda i značajno su niža u odnosu na 2015., 2016. i 2017. godinu, a viša u odnosu na 2014. godinu. Velika dugovanja idu na štetu dobavljača koji izvode radove, sredstva i opremu za funkcioniranje poduzeća i pogoršavaju im uvjete poslovanja.

Ukupni prosječni broj uposlenih u 2018. godini na bazi sati rada iznosi 4.285, a prosječna plaća se povećala za 7,50 KM u odnosu na 2017. godinu i iznosi 943,50 KM.

Jedan od bitnih pokazatelja poslovanja poduzeća gdje su iskazani ekonomski parametri su bilanca stanja i bilanca uspjeha. Imajući u vidu da je kod nekih poduzeća vrijednost šuma prikazana u bilanci stanja, a kod drugih nije, smatramo da uporedbe ne bi dale relevantne podatke. Predlaže se da ubuduće u bilanci stanja ne bude evidentirana vrijednost šuma i šumskih zemljišta s obzirom da su poduzeća samo korisnici šuma, a ne njihovi vlasnici.

Podaci bilance uspjeha po kantonima (poduzećima) za 2018. godinu u 000 KM

Pozicija	USK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHŽ	SA	K10
	000 KM								
Poslovni prihodi	32.928	16.709	33.065	2.809	41.735	386	312	15.571	38.975
Poslovni rashodi	32.492	16.513	31.550	2.360.498	37.273	488	327	15.154	40.348
Bruto dobit	575	182	1.094	416	5.597	735	0,47	332	0
Bruto gubitak	0	0	0	0	0	0	0	0	-1.597
Neto dobit	554	182	1.019.946	377	5.202	735	0,38	291	0
Neto gubitak	0	0	0	0	0	0	0	0	1.597
Sječa 000 m ³	469	216	402	44	532	0	6	171	536
Broj radnika	683	551	982	41	805	24	9	422	792
Učinak m ³ /radniku	687,30	393,45	409,73	1.091,76	660,97	0,00	677,67	406,71	677,50
Prihod KM/radniku	55.322	30.715	33.710	68.905	54.006	52.114	36.317	37.143	49.541

Budući da šumskogospodarska društva preko 90% ukupnog prihoda ostvaruju prodajom šumskih drvnih sortimenata može se konstatirati da su im prihodi srazmjerni ostvarenoj proizvodnji šumskih drvnih sortimenata. Značajan utjecaj na prihode ima postizanje realnih tržišnih cijena drvnih sortimenata, posjedovanje vlastite proizvodne radne snage i sredstava rada ili dobra ponuda kvalitetnih izvođača radova u šumarstvu, dobra organizacija proizvodnje i drugo.

Troškovi proizvodnje u šumskogospodarskim društvima koja angažiraju vlastitu radnu snagu su veći u odnosu na one, koji angažiraju registrirane izvođače radova. To se odnosi i na ostvarene godišnje učinke po zaposlenom na bazi sati rada koji se kreću od 393 m³/radniku u JP „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d., Kladanj do 1.091 m³/radniku u ŠGD „Bosansko podrinske šume“ d.o.o. Goražde.

Ovaj učinak u odnosu na realnih 800 do 1.000 m³/radniku koliko se postiže u zemljama u okruženju je mali i treba raditi na njegovom povećanju.

Na postizanje boljih rezultata značajno utječe tehnička i tehnološka opremljenost i osposobljenost šumskogospodarskih društava ili izvođača radova i realan broj uposlenih za ostvarivanje proizvodnih zadataka gospodarenja šumama.

Posljedica malih prihoda po radniku je otežano poslovanje, mala primanja uposlenih i umanjenje bioloških i infrastrukturnih investicija.

Preporučuje se da osnivači poduzeća, Skupštine kantona i nadležna ministarstva, putem svojih organa u poduzećima utvrde i poduzmu adekvatne mjere na saniranju aktualnog stanja kako bi poduzeća tržišno i održivo poslovala.

Sredstva za korištenje općekorisnih funkcija šuma

Jedan od važnih izvora financiranja obnove šuma, trebalo bi da se ostvaruje prikupljanjem i pravilnim usmjeravanjem sredstava za korištenje općekorisnih funkcija šuma, koja su se po članu 60. Zakona o šumama, odnosno u članu 46. Uredbe o šumama, prikupljala u Proračunu Federacije BiH i proračunima kantona.

Mada su u Proračun Federacije BiH prikupljena značajna sredstva, od 2009. godine nisu planirana u rashodovnoj strani proračuna za oblast šumarstvo Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Prestankom važenja zakonske regulative u oblasti šumarstva na razini Federacije BiH prestalo je prikupljanje ovih sredstava. Sredstva koja su po ovom osnovu prikupljena u Proračunu Federacije BiH koriste se u druge svrhe.

Za značajnije poboljšanje narušenog stanja šumskih ekosustava, izgradnju i rekonstrukciju šumske infrastrukture i ostalih zahvata za unapređenje šuma u šumarskom zakonodavstvu, potrebno je ustanoviti doprinose za šumarstvo. Dio ovih sredstava mogao bi se iskoristiti za realizaciju prioritarnih aktivnosti zajedničkih za

sektor šumarstva Federacije BiH, provedbu šumarske legislative, formiranje i organizovan i funkcionalan rad uprave/uprava za šumarstvo i ostale važne aktivnosti.

XII. KADROVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH U ŠUMARSTVU FBiH

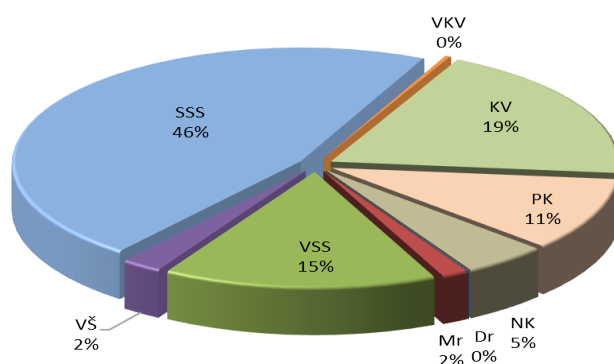
U sektoru šumarstva FBiH u 2018. godini ukupno je bilo zaposleno 4.594 radnika. Od ukupnog broja zaposlenih, 2.573 ili 56% su šumarske struke.

Broj zaposlenih radnika na dan 31.12.2018. godine.

Institucije	Struktura zaposlenih prema stručnoj spremi										Ukupno	
	Dr	Mr	VSS	VŠ	SSS	VKV	KV	PK	NK	Šum.	Svih	
ŠPD/ŠGD	3	64	621	104	1.669	13	883	475	218	2.044	4.050	
KUŠ/FUŠ	0	4	81	0	457	0	2	0	0	529	544	
Ukupno	3	68	702	104	2.126	13	885	475	218	2.573	4.594	
%	0,07	1,5	15,3	2,3	46,3	0,3	19,3	10,3	4,7	56,0	100,00	

Najviše je zaposlenih sa srednjom stručnom spremom, odnosno 2.126 radnika ili 46,3%. Niže kvalificiranih (KV, PK i NK) je 1.578 ili 34,3%, koji su zaposleni uglavnom u proizvodnji. Sa visokom stručnom spremom je 702 ili 15,3% zaposlenih, a 68 zaposlenih ili 1,5% su magistri znanosti.

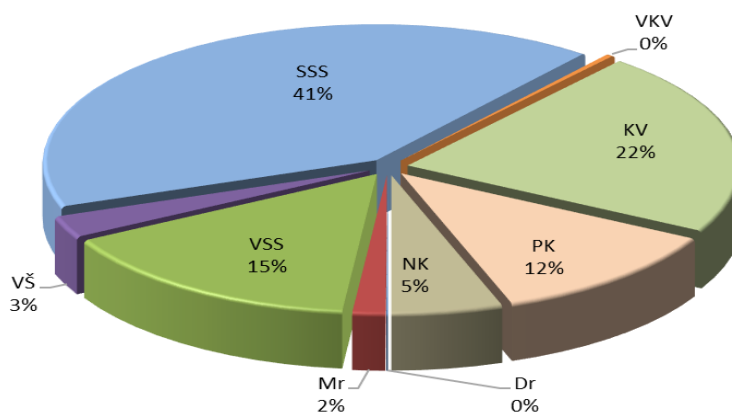
Struktura zaposlenih u šumarstvu FBiH
prema stručnoj spremi
u 2018. godini

Kantonalna šumskogospodarska društva zapošljavaju ukupno 4.050 radnika, od kojih je 1.669 ili 41% sa srednjom stručnom.

U nekim poduzećima šumarstva ulažu se naponi za jačanje kapaciteta i stalno usavršavanje zaposlenih, te usvajanja najnovijih naučnih i stručnih znanja i iskustava i uvođenje modernih informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) čime se omogućuje unapređenje planiranja i donošenja odluka u poslovnim procesima. Osim toga, za optimalnu implementaciju novih tehnologija ključno je i neophodno zapošljavanje odgovarajućeg stručnog kadra sa specifičnim znanjima.

**Struktura zaposlenih u šumskogospodarskim društvima
prema stručnoj spremi
u 2018. godini**

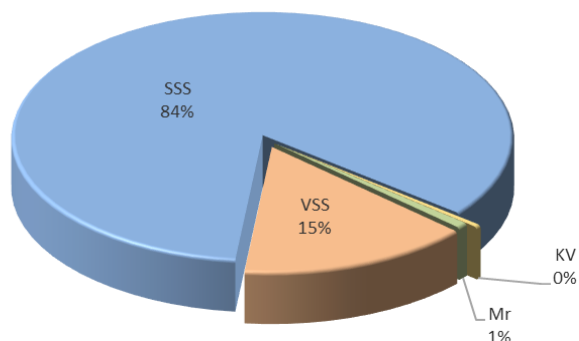
U šumskogospodarskim društvima se za izvođenje poslova u šumarstvu uglavnom angažira sezonska radna snaga, što se odražava na povoljniju kadrovsku strukturu samoga društva. Veliki broj invalida rada još uvijek opterećuje neka poduzeća.

U četiri kantonalna šumskogospodarska poduzeća veliki broj zaposlenih su invalidi III. kategorije i to u Unsko-sanskom kantonu oko 10%, u Srednjobosanskom kantonu 12%, Zeničko-dobojskom kantonu 15% i u Kantonu Sarajevo oko 15% od broja zaposlenih.

Problem raspoređivanja invalida rada pokušava riješiti donošenjem novih pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Međutim, problem velikog broja invalida rada se time ne može riješiti u cijelosti.

U cilju poboljšanja kvalitete života zaposlenih, potrebno je planirati mjere za kvalitetno rješavanje viška radne snage i invalida rada, te planirati proces za razvoj i obrazovanje u šumarstvu.

**Kadrovska struktura zaposlenih u kantonalnim i u Federalnoj
upravi za šumarstvo prema stručnoj spremi
u 2018. godini**

Federalna uprava za šumarstvo i kantonalne uprave zapošljavaju ukupno 544 radnika, što je nedovoljno za potpuno funkcioniranje i obavljanje radnih zadataka iz djelokruga rada njihove nadležnosti.

Problemi vezani za pravni okvir i donošenje Zakona o šumama dodatno otežavaju gospodarenje i funkcioniranje šumarskih institucija.

XIII. LOVSTVO

Lovišta

Lovištem, u smislu Zakona o lovstvu smatraju se površine zemljišta, šuma i voda koje predstavljaju prostornu, prirodnu i lovnogospodarsku cjelinu u kojoj postoje uvjeti za trajan opstanak, uzgoj, razmnožavanje, zaštitu i korištenje divljači, bez obzira na vlasništvo.

Prema namjeni lovišta mogu biti: sportsko-gospodarska, gospodarska i lovišta sa posebnom namjenom (posebna lovišta).

R/b	Kanton	Ustanovljena lovišta u Federaciji BiH			
		Sportsko-gospodarska	Gospodarska	Posebna	Ukupno
1	Unsko-sanski	8	0	1	9
8	Posavski	3	0	0	3
6	Tuzlanski	13	0	1	14
5	Zeničko-dobojski	13	1	0	14
4	Bosansko-podrinjski	4	0	0	4
2	Srednjobosanski				
7	Hercegovačko-neretvanski	12	0	1	13
9	Zapadno-hercegovački	8	0	0	8
3	Sarajevo	7	0	1	8
10	Kanton 10	13	9	1	23
UKUPNO		81	10	5	96

Prema nadmorskoj visini lovišta se dijele na dolinska (nizijska), brdska i planinska.

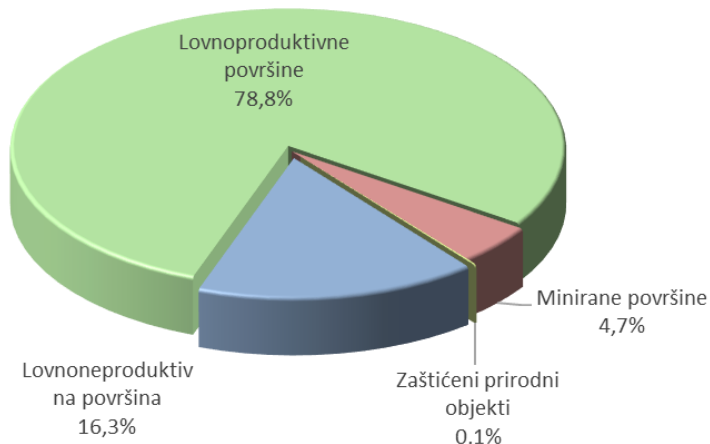
Zastupljenost lovišta u FBiH prema nadmorskoj visini		
Kategorija	Površina (ha)	%
Nizijska (< 400 m.n.v.)	650.489,00	24,6
Brdska (400-1000 m.n.v.)	1.250.489,00	47,3
Planinska (>1000 m.n.v.)	743.448,00	28,1
UKUPNO	2.644.426,00	100

Lovišta u Federaciji Bosne i Hercegovine zauzimaju površinu od **2.644.426 ha**.

Površine u lovištima mogu biti lovnoproduktivne i lovnoneproduktivne.

Ukupna lovnoneproduktivna površina u Federaciji BiH iznosi 431.886 ha, što znači da lovnoproduktivne površine u Federaciji BiH danas obuhvaćaju 2.212.540 ha. Uz umanjeње ovih površina za površinu pod minskim poljima od 124.542 ha, površinu zaštićenih objekata prirode ili njihovih dijelova u kojima je lov zabranjen od 3.100 ha dobijamo da lovne površine u Federaciji BiH danas obuhvataju oko 2.084.898 ha.

Površina lovišta po kategorijama produktivnosti (%)

Posebna lovišta

Lovišta koja se prostiru na površinama šuma sa posebnom namjenom (znanstvenog, kulturnog, vjerskog, povijesnog i dr. značaja) kao i na površinama koje predstavljaju izuzetno pogodna staništa rijetkih, proriđenih i vrijednih vrsta divljači, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva može proglasiti posebnim lovištem uz predhodno pribavljeno mišljenje Vlade kantona na kojem se lovište nalazi.

Temelji suvremenijem lovnom gospodarenju postavljeni su 1893. godine od strane Austro-Ugarske vlasti donošenjem Zakona o lovstvu i osnivanjem tadašnjih šest Zaštitnih područja za divljač. Ponavljano osnivanje posebnih lovišta kroz povijest ukazuje na činjenicu da su odgovarajuće institucije sustava znale prepoznati značaj i važnost ovakvih lovišta u očuvanju prirodnog naslijeđa Bosne i Hercegovine, a na kraju i očuvanje divljači.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 60. sjednici održanoj u Sarajevu, dana 11.09.2012. godine donijela je Odluku o osnivanju posebnih lovišta na teritoriju Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 80/12). Ovom odlukom na teritoriju Federacije Bosne osnovana su sljedeća posebna lovišta: Igman-Bjelašnica, Hrbaljine-Kujača, Plješevica, Konjuh i Hutovo Blato.

Sukladno članku 6. pomenute odluke Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva zaključilo je ugovore o predaji posebnih lovišta na korištenje sa korisnicima određenim člankom 5. predmetne odluke.

Korisnici posebnih lovišta u Federaciji BiH

R/b	Posebno lovište	Korisnik posebnog lovišta
1.	Igman – Bjelašnica	KJP „Sarajevo šume“ d.o.o.
2.	Hrbaljine-Kujača	ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o
3.	Plješevica	ŠPD „Unsko-sanske šume“ d.o.o.
4.	Konjuh	JP „Šume Tuzlanskog kantona“ dd
5.	Hutovo Blato	JP „Park prirode Hutovo Blato“

Sportsko-gospodarska lovišta

Sportsko-gospodarska lovišta utemeljuje kantonalna skupština na prijedlog nadležnog kantonalnog ministarstva.

Vlada kantona, na prijedlog resornog kantonalnog ministarstva donosi odluku o dodjeli sportsko-gospodarskih lovišta u zakup najpovoljnijem ponuđaču koji ispunjava kriterije utvrđene u javnom pozivu.

Lovišta na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine, sukladno članku 31. Zakona o lovstvu, osnovana su na području devet (9) kantona, dok u Srednjobosanskom kantonu još nije provedena zakonska procedura osnivanja i dodjele lovišta na korištenje.

Na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno na području devet kantona ustanovljeno je 81 (osamdesetjedno) sportsko-gospodarsko lovište.

Dodjela sportsko-gospodarskih lovišta na korištenje u skladu sa čl. 37. i 37a. izvršena je u osam kantona, u Hercegovačko-neretvanskom kantonu na korištenje je dodijeljeno sedam lovišta, a pet lovišta još uvijek nije dodijeljeno na korištenje.

Gospodarska lovišta

Gospodarska lovišta ustanovljava kantonalna skupština na prijedlog nadležnog kantonalnog ministarstva.

Gospodarsko lovište dodjeljuje se na korištenje sukladno Zakonu o lovstvu i Zakonu o koncesijama. Pravo sudjelovanja na javnom pozivu za dodjelu gospodarskog lovišta na koncesiju imaju pravne osobe registrirane za bavljenje lovstvom, šumskogospodarska društva i lovačka udruženja.

Na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine osnovao je 10 (deset) gospodarskih lovišta, od toga 9 gospodarskih lovišta na području Kantona 10 i jedno gospodarsko lovište na području Zeničko-dobojskog kantona.

Dodjela gospodarskih lovišta na korištenje sukladno odredbama Zakona o lovstvu nije izvršena ni u jednom kantonu. Gospodarska lovišta se dodjeljuju putem Ugovora o ustupanju lovišta na privremeno korištenje u trajanju od jedne godine, bez predhodno provedenog postupka, što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o lovstvu.

Gospodarenje lovištem

Lovištem se gospodari na temelju lovnogospodarske osnove. Za svako lovište donosi se lovnogospodarska osnova.

Za posebna i sportsko-gospodarska lovišta izrađene su lovnogospodarske osnove. Korisnici lovišta izrađuju godišnji plan gospodarenja lovištem za period od 01. travnja tekuće do 31. ožujka naredne godine (lovna godina) za koje nadležno ministarstvo izdaje suglasnost.

Posebim lovištem „Hutovo Blato“ korisnik lovišta JP „Park prirode Hutovo Blato“ Čapljina ne gospodari sukladno odredbama Zakona o lovstvu, odnosno ne izrađuje godišnji plan gospodarenja lovištem.

Za gospodarska lovišta nisu izrađene lovnogospodarske osnove. Gospodarska lovišta, kao što je naprijed navedeno, nisu dodjeljena sukladno odredbama Zakona o lovstvu, odnosno nemaju zakonskog korisnika koji je dužan izraditi lovnogospodarsku osnovu na period od najmanje 10 godina.

Gospodarskim lovištima se gospodari na temelju privremenog godišnjeg plana, što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o lovstvu.

U Srednjobosanskom kantonu u lovnoj 2017/2018 godini lovišta, odnosno lovne površine koje se prostiru na području administrativnih općinskih granica su bile dane na privremeno korištenje u trajanju od jedne godine, bez predhodno provedenog postupka,

što je suprotno odredbama Zakona o lovstvu. Tim lovnim površinama se gospodarilo na temelju privremenog godišnjeg plana, za koje je nadležno kantonalno ministarstvo izdalo saglasnosti, što je također u direktnoj suprotnosti od odredbi Zakona o lovstvu. Kada je upitanju gospodarenje lovištem, primijećeno je da:

- je zaštita, uzgoj i korištenje divljači i lovišta kao stalna obveza korisnika lovišta, dosta neujednačena, tako da ima korisnika koji su postigli zavidne rezultate, do onih koji su u ovom značajnom poslu uradili veoma malo;
- korisnici lovišta na teritoriju Federacije BiH ne gospodare mrkim medvjedom sukladno odredbama Zakona o lovstvu i Rješenjem federalnog ministra PVŠ o osnivanju uzgojnih područja mrkog medvjeda („Službene novine Federacije BiH”, broj 63/08), odnosno ne donose plan gospodarenja mrkim medvjedom za uzgojno područje;
- gospodarenje mrkim medvjedom, divokozom i drugim vrstama divljači koje su Crvenom listom proglašene ugroženom vrstom potrebno je planirati na razini Federacije BiH.

Divljač

Divljač je državno vlasništvo i dobro od općeg interesa koje uživa posebnu brigu i zaštitu. Stanje populacije divljači u Federaciji BiH je nezadovoljavajuće.

Federacija Bosne i Hercegovine ima, na relativno malom prostoru, povoljne ekološke uvjete za opstanak i uzgajanje različitih vrsta divljači. Ovi uvjeti, u odnosu na uvjete u drugim europskim zemljama, tijekom povijesti nisu značajnije izmijenjeni negativnim djelovanjem čovjeka. Primjer za to je svakako opstanak populacija velikih karnivora (medvjeda i vuka), kao i brojnih drugih autohtonih vrsta kao što su veliki tetrijeb, lještarka, jarebica kamenjarka, divokoza, itd.

Podaci o brojnom stanju, planiranom i izvršenom korištenju divljači u FBiH dostavljeni su od strane korisnika lovišta. Upoređivanjem ovih podataka sa podacima iz lovnogospodarskih osnova uočene su bitne razlike u prikazanim gospodarskim kapacitetima lovišta, kao i prikazanom brojnom stanju divljači.

BROJNO STANJE DIVLJAČI U FEDERACIJI BiH					
Lovna godina: 2018/2019					
Vrsta divljači		Kapacitet lovišta	Proljetno brojno stanje	Plan korištenja divljači za lovnu 2018/2019 godinu	
				Planirano	Izvršeno
Dlakava divljač (sisari)	Medvjed	821	673	0	0
	Divokoza	1.827	504	14	0
	Srna	25.110	18.597	1.679	1.204
	Jelen lopatar	630	14	0	0
	Jelen lopatar (u prihvatilištu)		20		
	Muflon		10	0	0
	Muflon (uprihvatištu)		5		
	Divlja svinja	11.241	8.587	3.559	1.984
	Zec	42.934	23.285	3.793	1.826
	Vuk		526	138	45
	Lisica		6.979	2.096	2.313
	Jazavac		1.269	203	101
	Divlja mačka		1.043	304	214
	Kuna zlatica		849	302	188

	Kuna bjelica		3.903	939	343	
	Čagalj		125	36	35	
	Dabar		126	0	0	
	Vidra		68	0	0	
	Ris		6	0	0	
	Pernata divljač	Veliki tetrijeb	1.350	626	21	0
		Lještarka		719	87	18
		Fazan	23.048	15.495	6.689	3.795
		Jarebica poljska		5.835	1.799	1.045
		Jarebica kamenjarka		3.271	1.247	526
Šumska šljuka			4.825	1.485	943	
Prepelica			22.685	6.850	5.972	
Patke			11.688	4.097	1.982	

Prihod od lovišta

Ukupni prihod od korištenja sportsko-gospodarskih lovišta u Federaciji Bosne i Hercegovine uplaćuje se u proračun općina, kantona i Federacije BiH u odnosu 20/60/20 i za lovnu 2018/2019 godinu iznosio je: 177.500,00 KM.

Prihod od zakupa sportsko-privrednih lovišta u lovnoj 2018/2019. godini (KM)	
Proračun FBiH	35.500,00
Proračun kantona	106.500,00
Proračun općina	35.500,00
Ukupno:	177.500,00

Lovački savezi

Lovački savezi u Federaciji BiH su samostalne organizacije u koju su dargovoljno učlanjeni korisnici lovišta i druge organizacije i udruge zainteresirane za razvoj lovstva i na koje se primjenjuju sve odredbe zakona koje su inače propisane za udruge.

Na području Federaciji Bosne i Hercegovine postoje tri lovačka saveza i to:

1. Savez lovačkih organizacija u Bosni i Hercegovini
2. Lovački savez Herceg-Bosne
3. Savez lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Podaci o broju lovaca i lovačkih društava u Federaciji BiH:

Lovački savez	Broj lovačkih društava	Broj lovaca
SLO u Bosni i Hercegovini	50	15.761
LS Herceg-Bosne	46	8.750
SLD Tuzlanskog kantona	13	5.200
Ukupno:	109	29.711

Prijedlog mjera za unapređenje stanja u oblasti lovstva:

- Izrada novog Zakona o lovstvu,

- Izrada plana gospodarenja mrkim medvjedom na teritoriju Federacije BiH (utvrditi gospodarski kapacitet i stvarno brojno stanje).
- Dovršiti postupak osnivanja lovišta u FBiH,
- Izvršiti dodjelu lovišta sukladno odredbama Zakona o lovstvu FBiH,
- U Proračunu Federacije BiH osigurati sredstva za provođenje suvremenog lovnog gospodarenja,
- Uskladiti poslovanje korisnika lovišta sukladno odredbama Zakona o lovstvu (stručna i lovočuvarska služba, dozvole itd.),
- Inicirati implementaciju potpisanih Konvencija (Konvencije se moraju implementirati na razini BiH koja je i potpisnica Konvencija)
- Inicirati postupak revizije „Crvene liste“.

Federalno ministarstvo, poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je u okviru uspostave Informacijskog sustava šumarstva FBiH u tijeku 2019. godine započelo aktivnosti na izradi modula Lovstvo.

XIV. STRATEŠKE AKTIVNOSTI U OBLASTI ŠUMARSTVA

Strateške aktivnosti u oblasti šumarstva, uz donošenje Zakona o šumama, imaju za cilj uspostavljanje transparentnog sustava upravljanja i gospodarenja šumama i primjenu svjetskih iskustava, međunarodnih konvencija i standarda u svim segmentima šumarstva.

1. Šumarski program Federacije BiH

Cilj Šumarskog programa je definisati šumarsku politiku i strategiju šumarstva i politiku gospodarenja sa divljači, poštujući međunarodne dogovore i obaveze. Strategija je orijentisana u pravcu očuvanja i trajnosti gospodarenja šumama, uključujući održavanje i unapređivanje biodiverziteta u šumama i na šumskom zemljištu. U Općem dijelu su određeni glavni ciljevi, principi i generalne smjernice za trajno gospodarenje šumama.

Opći dio Šumarskog programa FBiH, kojim se definiše šumarska politika je završen i prihvaćen od strane Vlade FBiH, a njegovo usvajanje od strane Parlamenta FBiH je prolongiran do donošenja Zakona o šumama.

Nakon usvajanja Općeg dijela ŠPFBiH, pristupit će se izradi Izvedbenog dijela ŠPFBiH, u kojem će biti razrađeni postavljeni ciljevi gospodarenja šumama i divljači, te definisani načini financiranja i realizacije. Izvedbeni dio Šumarskog programa usvaja Vlada Federacije BiH.

2. II. državna inventura šuma na velikim površinama u BiH

Cilj II. državne inventure šuma je utvrđivanje trenutnog stanja šuma i šumskih zemljišta i stvaranje baze podataka koja će poslužiti kao osnov za:

- Izradu dugoročne politike i strategije šumarstva
- Praćenje (monitoring) stanja šuma i šumskih zemljišta
- Postavljanje prioriteta za istraživanja i razvoj u šumarstvu

Nakon prikupljanja i obrade podataka i recenzije izvještaja, u pripremi je štampanje publikacije za nivo Bosne i Hercegovine, nakon čega će uslijediti javna prezentacija rezultata II. Državne inventure šuma na velikim površinama u Bosni i Hercegovini.

3. Razvoj Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH

Ciljevi uspostave Integralnog Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH su:

- Standardizirati podatke po vrsti i obimu
- Povećati stepen obrade podataka radi smanjenja raskoraka između karakteristika raspoložive opreme i aktivnih obrada
- Ubrzati razmjenu svih informacija unutar i između šumarskih institucija nadležnih za gospodarenje šumama.

Pokrenute su aktivnosti na razvoju i uspostavi jedinstvenog Informacijskog sustava u cilju njegovog stavljanja u funkciju radi sveobuhvatnog praćenja stanja i promjena u oblasti šumarstva.

U početnoj fazi realizacije Plana za uspostavu informacijskog sustava šumarstva provedena je nabavka potrebne ICT opreme i usluga za uspostavu standarda ISŠ-a, a uz podršku GEF projekta „Održivo gospodarenje šumama i krajolikom-SFLMP“ izvršena je nabavka usluga za izradu modela Centralne baze podataka i programiranje infrastrukturnih modula u oblasti Standardi Informacijskog sustava šumarstva, te

programiranje aplikacije za šumske kamionske puteve i organiziran unos podataka o ŠKP prikupljenih od poduzeća šumarstva.

U cilju normativnog regulisanja pripremljena je Odluka o upravljanju, održavanju i korištenju informacijskog sustava šumarstva u Federaciji BiH, koju je Valda Federacije BiH usvojila 17.08.2018. godine (Službene novine FBiH, broj: 69/18).

Uz podršku GEF projekta „Održivo gospodarenje šumama i krajolikom“ (SFLMP) provedene su aktivnosti na izradi modula Stanje šuma u oblasti Evidencije šuma ISSŠ-a.

Ministarstvo poduzima mjere za daljnji nastavak razvoja ISSŠ-a. Prema utvrđenim prioritetima za 2019. godinu u pripremi je projektni zadatak za izradu modula Lovstvo.

4. GEF Projekat za održivo upravljanje šumama i krajolikom (SFLMP)

GEF Projekat „Održivo upravljanje šumama i krajolikom (SFLMP)“ ima za cilj osiguranje održivog gospodarenja šumama i krajolikom od važnosti za gospodarski razvoj. Projekt posebno tretira osjetljive krajolike ranjive u smislu tekuće degradacije ili negativnih učinaka klimatskih promjena kao što su rizici od požara.

Ukupna vrijednost Projekta za FBiH iznosi 4.182.000 KM (2.788.000 USD).

Period implementacije projekta je bio od 31.05.2014. do 31.05.2019. godine.

Projektni partneri su bili korisnici šuma, odnosno kantonalna šumskogospodarska poduzeća, koja su svojim projektima u postavljenom okviru iskazali potrebe za podrškom.

Kroz projekt je provedeno niz aktivnosti na unapređenju planiranja i nadzora u svrhu održivog upravljanja šumama, kao i aktivnosti na rehabilitaciji osjetljivih područja:

- Uz podršku projekta certificirano je ukupno cca 45% površine šuma i šumskih zemljišta u FBiH.
- Master plan šumske infrastrukture će osigurati kvalitetne informacije o trenutnom stanju i budućim potrebama za izgradnjom, na osnovu čega će biti moguće izraditi detaljni plan investicija.
- U svrhu uspostave i jačanja Informacijskog sustava šumarstva u FBiH provedena je nabava usluga za programiranje Centralne baze podataka ISSŠ-a i aplikacije Putevi za unos podataka o ŠKP, uneseni su prikupljeni podaci u CBP, te izrađen modul Stanje šuma u oblasti Evidencije šuma.
- potpomognuta prirodna regeneracija sastojina, rehabilitacija požarišta, goleti i pašnjaka, kroz projekte na pošumljavanju na ukupno 735 ha pošumljavanjem autohtonim i novim vrstama. Šumskouzgojni radovi na kulturama trebaju biti provedeni na ukupno 2.538 ha i prevođenje u viši uzgojni oblik konverzijom niskih u visoke šume na ukupno 261 ha.
- izvršena je nabavka opreme za protupožarnu zaštitu, šumskouzgojne radove, uređaja za usitnjavanje prorednog materijala i potrebne HTZ opreme, te provedena obuka osoblja za korištenje opreme i obuka u tehnikama upravljanja požarima,
- provedena rekonstrukcija protupožarnih puteva u ukupnoj dužini od 5 km u 2 kantona
- na površini od 1.125 ha su izdvojene šume visoke zaštitne vrijednosti
- provedeno je čišćenje 10 divljih deponija i provedena rehabilitacija sastojina
- U dva kantona su provedene aktivnosti na izgradnji i rekonstrukciji objekata za potrebe razvoja turizma u šumarstvu.

- Nabava potrebne informatičke opreme za dva kantonalna poduzeća šumarstva i Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva

Projekt je proveden na području oba entiteta Bosne i Hercegovine, a ukupna donatorska sredstva GEF-a su iznosila 5,575.758 USD.

Implementacija projekta je započela 31.05.2014. godine, a aktivnosti su završene kako je planirano 31.05.2019. godine.

5. Certifikacija šuma

Ciljevi certificiranja šuma su:

- zaustavljanje mogućih negativnih utjecaja koji bi doveli do smanjenja šumskih površina;
- poboljšanje kvaliteta gospodarenja šumama;
- nesmetan i bolji pristup svjetskom tržištu;
- unapređenje čovjekove okoline;
- bolji gospodarski i socijalni razvoj.

U Federaciji BiH se certifikacija šuma vrši po FSC sistemu certifikacije.

Misija FSC je promicanje ekološki prihvatljivog, društveno korisnog i gospodarski uspješnog upravljanja šumama u svijetu.

FSC vizija je zadovoljavanje trenutnih potreba za šumskim proizvodima bez ugrožavanja zdravlja svjetskih šuma za buduće generacije.

Rok trajanja certifikata je 5 godina, nakon čega se kontinuirano treba provoditi postupak recertificiranja ili obnove certifikata.

Dobijanjem certifikata stiče se dokaz o odgovornom gospodarenju i uspješnom provođenju zakonskih propisa u procesima gospodarenja u oblasti šumarstva.

Status FSC certifikacije u FBiH					
Kanton	Certificirano (ha)	Priprema (ha)	Ostalo (ha)	Ukupno (ha)	%
Kanton 10	284.277			284.277	22,9
USK	179.410			179.410	14,4
BPK	24.903			24.903	2,0
TK	71.512			71.512	5,7
KS	68.750			68.750	5,5
SBK	121.743	63.773		185.516	14,9
ZDK			185.085	185.085	14,9
Posavina			458	458	0,0
HNK			193.988	193.988	15,6
ŽZH			50.151	50.151	4,0
Total ha	750.595	63.773	429.682	1.244.050	
Total %	60,33	5,13	34,54		100,0

Aktualno važeći certifikat postoji za oko 65% površine šuma i šumskih zemljišta, a proces certifikacije je proveden uz podršku GEF projekta „Održivo upravljanje šumama i krajolikom (SFLMP)“, projekta “Promicanje odgovornog gospodarenja šumama u BiH” (WWF/IKEA i šumarski fakultet u Sarajevu, te iz vlastitih sredstava poduzeća.

**Informaciju izradila
Federalna uprava za šumarstvo**